

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIDICA

DE

MANDATO CONSILII
AD STATVTVM IVRIS LVBECENSIS
LIB. III. TIT. X. ART. VNIC.

QVAM

ILLVSTRIS IVRISCONSVLTORVM ORDINIS AVCTORITATE

SVB PRAESIDIO

VIRI ILLVSTRIS ET CONSVLTISSIMI

GODOFREDI LVDOVICI
MENCKEN

IVRIS VTRIVSQVE DOCTORIS, SERENISSIMO DVCI
REGNANTI A CONSILIIIS AVLICIS, CVRIAE PROVINCIALIS
GVELPHERBYTANAE ASSESSORIS ORDINARII, PROFESSORIS
IVRIS PVBLICI ORDINARII, ET FACVLTATIS IVRIDICAE
ORDINARII ET SENIORIS, EIVSDEMQUE H. T.
DECANI ET PROMOTORIS

PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
RITE CAPESSENDIS

PVBLICAE DISQVISITIONI SVMMITIT

AVCTOR

FRIDERICVS GERHARDVS VOGEL
LVBECENSIS.

A. D. XVII. SEPTEMBR. 1762 CCLXII. H. L. Q. C.

HELMSTADII

TYPIS IOHANNIS DEIMBORNII

1762, 3
508
6

DISSERTATIO

MANDATO CONSILII

AD STATUTUM IURIS IURISCONSULTORUM
LIB. III. TIT. X. ART. VIII.

INSTITUTIONUM IURIS IURISCONSULTORUM

DE

INSTITUTIONUM IURIS IURISCONSULTORUM

SUB PRÆSIDI

VIRI ILLUSTRI ET CONSULENTISSIMI

GODFREDI FREDERICI

MENCKEN

PROFESSORIS PUBLICI IURIS IURISCONSULTORUM
ET IURIS IURISCONSULTORUM
ORDINARIUS ET PRAEFECTUS
ORDINARIUS ET SENIOR, RYSDENIUS H. T.
DECANI ET PROMOTORIS

PRO SVMMIS IN VTRIOVE IURE HONORIBVS

LITÆ CAESARENSIS

PRAEFICIS DISCIPLINAE IURIS IURISCONSULTORUM

AVCTOR

FRIEDERICVS GERHARDVS VOGEL

AVCTOR

AD XVII SEPTEMBR. MDCCCLXII. H. G. C.

HELMSTADII

TYPIS JOHANNIS DEIBERGERII

§. I.

INSTITVTI RATIO EXPLICATVR.

Quum legibus Academiarum sancitum sit, vt, qui summorum in vtroque iure honorum desiderio tenentur, publicum aliquod diligentiae specimen exhibeant; mihi eodem studio flagranti de simili specimine cogitandum fuit. Ea vero difficultas, quae nonnullis in eligendo themate suboriri solet, & inconstantia, qualem doctrinam commentatione comprehendant, animum meum non amplius perturbavit, simulac singulare quoddam *iuris patrii* pertractare constituebam. In primis autem ad argumentum propositum animum meum adcinxi, quoniam ratio eius videtur ita comparata esse, vt vix dubitari queat, fore, vt ob aliquam, nisi forte insignem, in foro vtilitatem lectorum animis se commendarer. Videmus enim inter mercatores, & alios nihil frequentius, quam consilia contrahentium, variasque

A

collaudationes & rerum & personarum, quibus se matuo decipiunt, & obligantur. Vnde autem oriuntur obligationes eorum, qui fallendi causa infidiose & obscure loquuntur, & dissimulant; qui aliud suggerunt, quam vere subesse sciunt, nisi ex calliditate & dolo, quem leges nullibi excusant, sed strenue persequi iubent? Quamquam vero circumscriptio iure civili in contractibus permilla; a) minime tamen quoad quantitatem infinitam; b) nec dolus dici potest, sed prudentia, & industria quaedam oeconomica, studiumque aliquod rei familiaris augendae. Est enim ea contrahentium natura, c) ut velint in vendendo & emendo lucrum aliquod facere: nam sublata spe quaestus languet mercatus. Quodsi igitur animaduertendum est in homines aliud agentes, aliud simulant, qui perfidi, improbi, malitiosi a CICERONE iam dicti sunt, d) quid de iis existimandum est, qui, variis boni consilii rationibus additis, ad contrahendum aut venditorem aut emtorem inducunt? Eadem certe, nisi maior, videtur tam horum quam illorum malitia, quae in eventu patet. Ac ne illud quidem durum videtur, aut iniquum, ut exitu rei consultor obligetur, eiusve fides ex eventu existimetur. e) Quamuis enim prava magis quam bona consilia prospere eveniant f) nec

a) Vid. L. 16. §. 4. D. de minoribus 25. annis. L. 22. §. 3. Locati Conducti. Quin immo haec circumventio, seu potius solertia negotiatiua iure canonico obtinet, cap. pen. X. de Emt.

b) L. 2. C. de rescind. vendit.

c) Quam ex modo, qui emtionis venditionis substantia dicitur L. 8. C. de rescind. vendit. perspicimus, quum emtor villore comparandi, venditor cariore distrahendi votum gerat.

d) de Offic. Lib. 3. cap. 14 ubi de C. Canio refert, eum Pythii vanitate orationis incensum fuisse, ut hortum eius emeret.

e) DEMOSTHENES I. Olinth., suo iam tempore duram dixit conditionem eorum, qui in dandis consiliis versantur, quum eorum fides ex eventu soleat existimari.

f) Vid. SALVSTII Orat. 2. ad Caesarem de republ. ordinanda.

nec de futuro fati callidus atque prudens quisquam fit, tamen cordati & aequi iudices casum a dolo & culpa facile distinguunt, & ad culpam consultorem, cuius consilio salua fide dato fortuna non respondit, ex generali fundamento absolvunt. g) Quid enim debet qui consilium dat praestare praeter fidem? h) Recte igitur IVSTVS LIPSIVS i) *quis mali, inquit, consilii poenas unquam luit, si non ipse malus? fides ubi constat, caligo & imbecillitas ingeni excusanda.* Ac de iure quidem civili & canonico generaliter sancitum est, ut nulla sit consilii obligatio, nisi fraudulentum, ex quo quis propter fidem consulentis captus fraudatusve fuit. Nam quanti verba VLPIANI! k) *Consilii non fraudulentum nulla obligatio est, ceterum si dolo & calliditas intercessit, de dolo actio competit.* Nec vero leges scriptae tantum malitiam consultoris fraudemque vindicant, sed etiam naturalis ratio postulat, ne alterius dolo alius noceat, l) sed ut ille, qui alterum ex proposito laedit, obligetur. m) Quid ergo? Hoc sane luculenter ex LLbus & ratione constat, consultorem ad damnum ex dolo consilio datum refarciendum omnino teneri. Sed, quum haecenus a me dictum sit, neminem ex consilio obligari, dummodo non sit fraudulentum, illud forsitan quaerendum est, num in iure nullus plane consilii effectus dari possit, nisi statim aut dolo, aut fraude, aliaque delictorum concomitantia

A 2

g) Vid. August. de LEYSER Meditation. ad D. Spec. 161. med. t.

h) Verba sunt CICERONIS in epist. ad Atticum 16. 7.

i) De militia romana Lib. 5. dialog. 20.

k) in L. 47. D. de regulis iuris, vid. etiam CAIVS in L. 2.

§. fin. D. mandat. Imp. IVSTINIANVS in §. 6. I. cod. & Pontifex in cap. 62. de regul. iuris in 6.

l) L. 26. §. fin. D. de noxal. actionibus.

m) arg. §. 3. l. de iniuria & iure.

tia adfint? Non placet. n) Interdum enim consultor simplicissimos consilii terminos excedit, vt non amplius liberum sit alteri apud se explorare, an consilium sibi expediat, si ille non tantum, quod ipsi bonum videtur, demonstrat, sed alterum etiam multis persuasionebus ad faciendum ita vrget, vt blanda vi impulsus fidem eius sequatur. Quid mirum igitur, si eiusmodi consilium alium effectum scil. obligationem producat? Is enim, qui instanter alterum vrget & tam anxie, vt illud fiat, curat, censetur hoc tertii alicuius, vel propria causa facere; quapropter, quum alter eius fidem sequi videatur, inter illos mandati actio datur. o) Itaque qui consultoris vices egreditur mandans fit, p) & prouti fideiussor directe pro alio intercedit q) ita mandator indirecte & per consequentiam obligatur. r) Quoniam igitur consultorem fieri posse mandantem, mandatorem vero fidei-

n) Equidem non ignoro *LVDWELLVM* (in comment. ad I. tit. mandat. §. 6.) & *GIPHANNIVM* (in disput. ad I. antinom. L. 3. disp. 30. n. 19.) supra dictam iuris regulam tanquam immutabilem formare; quasi consilium nunquam obliget, nisi sit fraudulentum, etiam datum sit ei, qui alias haud contracturus fuisset, rationem *ICTI CATHI* (in e. L. 2. §. fin. D. mand.) allegantes: quia liberum est cuique apud se explorare, an expediat sibi consilium. Sed brevitatis studio id tantum respondeo; scilicet dictas *LLes* scil. L. 2. §. f. D. mand. L. 47. de R. I. cap. 62. de R. I. in 6. intelligendas esse de

consilio mere nudo, & ob stare contrariae sententiae L. 6. §. 5. D. mandat. vbi animus mandandi praesumitur.

o) L. 6. §. 5. D. mandati vel contra.

p) Vid. *SAMSTRYCK* de Caut. Contract. sect. 2. cap. 11. §. 17.

q) L. 1. §. 8. D. de obligationibus & actionibus.

r) L. 12. §. 14. L. 28. D. mandat. Atque in eo potissimum mandator differt a fideiussore, neutiquam vero in eo, quod fideiussor obligationi principali accedat, quoniam fideiussio etiam obligationem antecedere potest. §. 3. I. de fideiussoribus L. 6. §. f. D. eod. Ant. *HERING* de

iussori in effectu similem esse videmus, s) ad rite conficiendam disquisitionem, quatenus consilium vim mandati habeat iure Lubecensi, generalia doctrinae de intercessione principia praemittenda esse arbitror, ex quibus futura quaestionis nostrae resolutio vnicè petenda est.

§. II.

DE NATVRA INTERCESSIONIS.

Optime autem institutio haec de intercessione eiusque natura perficietur, si ea, (vt omnis de re aliqua debet,) a definitione proficiatur, vt intelligatur, quid sit *intercedere*, & quomodo ab aliis sibi cognatis differat. Videtur autem, si *vocem* consideramus, nihil aliud, quam inter duo extrema medium intericere, & secundum *rem* ipsam, qua in genere omnem obligationem pro altero denotat, t) inter debitorem & creditorem personam interponere, quae pro alio se obligat. Ex quo iam sequitur, intercessionem esse eam conventionem, qua quis alienam obligationem in se suscipit. Quae quia conventio frequentè initur a parte intercedentis per propositionem practicam, vt philosophi dicunt, qua, quid faciendum sit, declaratur; definiri potest intercessio per actum, quo quis per propositionem practicam ad obligationem alterius concurrir, cum animo se ipsum obligandi. Atque haec voluntas se obligandi genuina est intercessionis

A 3

natu-

de fideiussoribus cap. XI. n. 180. sqq. Differunt tamen in aliis, quae tradunt HERING c. XVIII. n. 2. 3 & cap. XX. n. 24. Petr. MÜLLER ad STRVVI Syntagma iuris civilis Ex. 47. thes. 35. lit. s. Wolfg. Ad LAVTERBACH. Colleg. Theoret. Pract. Lib. 40. Tit. 1. §. 3. & alii.

s) Nam mandatoris fide eadem securitas creditoribus datur, quae per fideiussores L. 32. D. mand. Vnde a PAVLO ICRO mandator fideiussor dicitur L. 71. D. de fideiussoribus.

t) L. 2. §. 5. D. ad SCt. Velleianum.

natura & differentia a reliquis negotiis, quibuscum aliquatenus cognata videtur. Ita enim differt ab *Adfertione*, qua quis per propositionem theoreticam, scil. qua simpliciter certa rei vel personae qualitas exponitur, ad obligationem alterius concurrat. Nam adfertor actiones, facultates, virtutes alterius historice tantum refert, unde aliis laudandi campus patefiat; minime vero laudat, quod efficitur, si certa rei vel personae qualitas determinata, quam quis desiderat, adfirmatur, reique vel personae tribuitur. u) Haec *laudatio*, si fit per verba ore prolata, in *specie talis* audit; si per scripturam *litterae commendatitiae*: quae, si de persona in iis agitur, continere solent expositiones meritorum alicuius apud alterum, ut hic illi officia humanitatis ac benevolentiae praestet. x) Ex harum propositionum cortice voluntas se ipsum obligandi colligi nequit; actus enim omnes a principali agentium intentione aestimantur, y) nec ultra intentionem eorum operari debent. z) Demique autem eandem absentiam voluntatis se obligandi animadvertimus in *Consilio*, quod in genere est *declaratio*, quid alteri faciendum quis putet. a) Quam declarationem qui profert vel operam simul dat, ut alterum determinet ad consilium sequendum, si nimirum non tantum consulit &, quid ipsi videtur, demonstrat, sed etiam sequi nolentem multis rationibus sollicitat, urget, & quasi impellit; b) vel non curat, ut illud ipsum praecise fiat, sed solummodo indicat expositis,

u) Vid. L. 7. §. f. D. de dolo malo L. 19. pr. de aedilit. Edicto.

x) L. 12. §. 12. D. mand. L. 11. §. 2. de leg. 3.

y) L. 4. pr. D. de rebus creditis L. 1. C. ad L. Cornel. de sicariis.

z) L. 19. D. de rebus creditis.

a) Quare, quum consultor

proprie non declarat, eum etiam velle, ut consilium sequatur accipiens, concursus ad actiones alterius per consilium ad actus intellectus refertur. vid. WOLFFII Institutiones iur. nat. & gentium P. I. cap. 1. §. 26.

b) L. 1. §. 3. D. de servo corrupto. L. 50. §. 3. D. de furtis.

tis, si lubet, rationibus, quid faciendum sit, & illud libero adipientis arbitrio relinquit. c) Illo casu dicitur *non-nudum consilium*, seu potius *persuasio*, hoc vero *nudum* s. *in specie tale*. Duplex igitur est consilii genus, d) quorum vnum cum intercessione in effectu id commune habet, vt obligationem producat; e) quoad *formam* autem, quam hoc loco vnice quaerimus, convenientia est consilii cum intercessione nulla, nisi ea, quae communis est paulo ante nominatis, quod per propositionem, & quidem practicam ad actiones vel obligationes alterius concurrat. Is enim qui consilium dat, licet alterum verbis commovere studeat ad consilium sequendum, declarationem eiusmodi, profert citra animum se ipsum obligandi, qui tamen requiritur, vt quis obligetur ex conventionne. f) Ex quibus vberime dimanat id, quod quaerimus, intercessionis naturam esse animum se ipsum obligandi & in eo a quocunque concursu ad obligationes alterius per propositionem g) differre.

§. III.

DE VARIIS INTERCESSIONIS SPECIEBV.

Exposita iam definitione intercessionis sequitur, vt solliciti simus de divisionibus illius, maxime tamen de
iis,

c) Veluti si quis amico confuleret, vt pecunias suas potius in emptiones praediorum collocaret, quam foeneraret. L. 2. §. 6. D. mandati L. 10. §. 7. eod. L. 1. §. 14. D. depositi.

d) Dantur autem plures consilii diuisiones, quae videre sunt in Wolffg. Ad. LAUTERBACHII Diff. de consiliis eorum. que iure P. 1. cap. 1. th. 4.

e) Si scil. consilium libero adipientis arbitrio non relinquitur.

f) Vid. L. 3. §. 1. D. de Obligationibus & Actionibus.

g) Probe inquam per *propositionem*; potest enim alia ratione, quae huc non pertinet, concurrere ad obligationem alterius e. g. per praepositionem, vnde in iustoria actio, exercitoria.

iis, quae infra in resolvendis practicis quaestionibus vsum praebebunt. Harum autem duplex ratio attendenda; altera ab obiecto, altera ab affectu desumpta. Ac primum quidem, quam intercessionis obiectum sit valida omnis generis obligatio, h) ponderandum est, an quis ob alterius iam contractam, an demum contrahendam obligationem fidem suam interponat, i) v. c. si quis dicat: crede illi periculo meo; des ei nummos fide & periculo meo. k) Priori casu *intercessio in specie* audit, posteriori mandatum qualificatum est, quod coniunctam habet intercessionem, vnde *mandatum cum intercessione* dicitur. Nunc autem restat, vt intercessionis species ab Effectu constituamus. Cuius species duae sunt. Altera est *intercessio principalis* seu *expromissio*, quando debitoris obligatio principaliter seu ita suscipitur, vt debitor prior plane vel statim liberetur; l) altera est, novo certe iure, m) subsidiaria intercessio, quando debitoris obligatio tantum in subsidium, seu eum in casum, suscipitur, si debitor non solvat. Ex diversa vero huius obligationis indole diversi nascuntur effectus. Illa enim praexistens debitoris obligatio tollitur, quum expromissor privative intercedat, & principalem debitorem se constituat; n) hac autem prin-

h) Vid. L. 6. §. 2. L. 8. §. 6. L. 16. §. 3. D. de fideiuss. & mandatoribus.

i) Vid. praeter multas alias Leges L. 63. D. de fideiussoribus & mandatoribus, ibi: vt si centum quae mutuo *dederit*; tum obligatio alterius iam contracta est L. 4. C. ad Sct. Velleianam.

k) Vid. L. 6. §. 3. L. 12. §. 13. 14. mandati vel contra L. 24. D. de fideiussoribus & mandatoribus. cf. L. 7. 8. C. Mandati.

l) Vid. §. 3. I. quib. mod. toll. oblig. L. 20. D. ad Sct. Macedon. L. 8. §. 8. L. 22. D. ad Sct. Velleian. L. 7. §. 8. D. de dolo malo. L. 37. §. f. D. de oper. libert. ibique GOTHOFREDVS L. 8. §. f. D. de novationibus & delegationibus. Ant. HERING de fideiussoribus cap. IV. n. 21. sqq.

m) Nov. 4. cap. 1.
n) Quamobrem interdum simpliciter *reus* nominatur, quia so-

principalis obligatio non extinguitur, sed salva manet, quia intercessor per adpromissionem o) tantum cumulative, i. e. subsistente debitoris obligatione, intercedit. Atque haec intercessio subsidiaria, ex mente iuris romani, est vel *Fideiussio*, quae est stipulatio seu conventio verbis solemnibus inita, qua quis pro alio cumulative, & directe in securitatem creditoris intercedit; p) vel *Constitutum alienum*, quod est pactum legitimum, quo quis cumulative promittit se soluturum, quod alius aliunde iam debebat. q) Sed satis de intercessionis speciebus. Plura enim de his proferre instituti ratio non permittit. Indagari potius debent iuris romani & germanici differentiae in doctrina de intercessione, ut hodiernum ius intercessionis ex fontibus perspiciamus. Patrios autem mores ignorare, quis est qui non reprehendat?

§. IV.

DE DIFFERENTIIS IURIS ROMANI ET GERMANICI
IN DOCTRINA DE INTERCESSIONE.

Frequentem, nec unquam incognitam in Germania fuisse securitatem conventionum, quam fideiussio praebet, inter omnes constat; quum potius maiores nostri rigide servarint paroemiam: *Den Bürgen muß man würgen*; r) nec proinde tot ac tanta beneficia fideiussoribus

obligatur quasi reus principalis L. 7. §. 8. de dolo malo. L. 46. §. 4. solut. matrimon.

o) Vocatur ideo *adpromissor* L. 5. §. 2. de verbor. obligat. L. 43. D. de solutionibus L. 64. §. 4. solut. matrimon.

p) Vid. princ. I. de fideiuss. L. 1. §. 8. D. de obligat. & action.

L. 16. §. fin. D. de fideiuss. & mandatoribus. L. 12. C. eod.

q) Vid. §. 9. I. de action. L. 1. §. 4. sqq. L. 28. D. de constituta pecunia.

r) De qua paroemia vid. Ioh. Nic. HERTII paroemiarum iuris germanicarum Lib. 1. par. 94.

B.

concefferint nec personas aliquas a fideiussione efficacitate lege quadam exemerint. s) Sed hos germanorum mores romanorum legibus longe contrarios esse nemo non videt. Ita enim SCto Velleiano constitutum erat, ne feminæ valide fideiubere, nec efficaciter ex fideiussione conveniri possent. t) Paterna vero si germanorum prisca confideramus iura, nullibi feminis fideiubentibus tale beneficium indultum deprehendimus, nisi in iis provinciis ubi ius romanum antea viguit. u) Veteres enim germani, simplici sinceritate innutriti, contractus ex naturali æquitate diiudicandos esse existimabant, sexusque infirmitati prospiciebant constituentes eam sub perpetua tutela. x) Nam nulli mulieri lege Longobardorum viventi licebat in suæ potestatis arbitrio, id est, sine mundio vivere nec aliquid de mobilibus atque immobilibus sine voluntate ipsius, in cuius mundio fuerit, habebat potestatem donandi aut alienandi. y) Etsi autem fideiussio feminis reutonicis in specie non prohibita sit, tamen sub generali prohibitione alienationis comprehendi videtur, vt non iniuria existimem, ex perpetua feminarum tutela descendere obligationem, qua impediuntur, quo minus bona

s) Vid. Ill. Joh. Steph. FÜR-
TERRI, præceptoris mei per-
eximie colendi, Elementa iuris
germanici privati hodierni §. 659.

t) Vid. L. 3. 48. pr. D. de fi-
deiuss. & mandat. L. 2. §. 1. D.
ad SC. Velleian. conf. L. 2. D.
de reg. iur. L. 8. §. 1. D. qui sa-
tis dare cog.

u) Veluti in Italia, vt adparet
ex Edicto Theodorici Gotho-
rum regis cap. 133. apud Pet.
Georgischiū in corpore iuris
germanici antiqui p. 2232. nec
non ex Friderici Imperatoris

Constitut. Neapolit.

x) Iure germanico antiquiori
fere de iure communi obtinuit.
Ita occurrit in *Legibus Saxo-*
nium tit. 7. apud Georgischi. p.
459. in *Legibus Longobardicis*
LVI TFRANDI Lib. 6. cap.
46. pag. 1079. confirmata quo-
que in Spec. Saxonie. Lib. I. art.
23. 45. 46. 47. Vid. Ioh. Gottl.
HEINECCI Elementa iuris
germanici Lib. 1. Tit. 15. §. 357.
358. 359.

y) Verba sunt Rotharis L. 205.
apud Georgischiū p. 982.

bona sua absque tutorum consensu alienent, & pro aliis intercedant. z) Itaque extra omnem dubitationis aleam positum est, ante receptum ius romanum plane incognitum fuisse genuino iure germanico ius singulare feminis romanis Scto Velleiano constitutum. Nec de militibus, nec de clericis, quorum illos ius romanum, z) hos vero idem illud certis in casibus, a) a fideiussionis negotio removisse constat, vlla vestigia prohibitionis in germania antiqua legimus. Nec quidem circa fideiussionis obiectum, seu obligationem ipsam, quidquam singulare disposuit ius germanicum, vt obligationem dotis causa, cuius servandae gratia constitutiones romanae fideiussores dare vetant, b) ne causa perfidia in matrimonio generetur, c) exceperit. Atque etiam quaestio, an in maiorem summam quam debitum principale obligari possit fideiussor? iure romano negative decisa, & quod ad concurrentem summam tantum valida, d) moribus germanicis inutilis videtur, quum obligatio in maius, te-

B 2

fte

z) Inserviunt dilucidationi vltiori, quae more solito quam accuratissime ex antiquitatibus germanicis eruta tradit Ioh. SCHILTERVS in praxi iuris romani in foro german. Ex. 28. §. 5. Ex. 8. §. 16. sqq. SAMSTRYCKIUS in Visu moderno pandectarum Lib. 16. T. I. §. 2. Iust. Henn. BOEHMERVS in diff. de efficaci mulierum intercessione cap. 1. §. 5.

z) Vid. L. 8. §. 1. de his qui fatidare cogantur. L. 31. C. de locato & conducto.

a) Concinnam hac de re commentationem nuper scripsit

Consultiff. Alb. Phil. FRICKIUS sub titulo: de Clerico fideiussore. Helmst. 1760.

b) Vid. tot. tit. C. ne fideiussores dotis dentur.

c) Rationes huius singularis dispositionis praeter Commentatores pandectarum prolixè tradit HERINGIUS dict. tract. cap. VI. n. 107. sqq.

d) Leges romanae huc pertinentes sunt §. 5. I. de fideiuss. L. 8. §. 7. L. 16. §. 1. L. 34. 42. 49. §. 2. L. 70. pr. D. de fideiussoribus & mandatoribus L. 1. §. 4. 8. de verborum obligationibus.

ste Sim. a GROENEWEGEN e) & Sam. STRYCKIO f) in vim donationis fieri potest, ob validitatem pactorum in Germania; modo de animo donandi constet. Insignis certe romanae & germanicae fideiussionis differentia ex ineundi modo adparet, quum illa non nisi verborum solemnitate, seu stipulatione, g) indeque eius a constituto alieno differentia fluebat, h) haec vero non adtenta solemnitate poterat celebrari, vt plane nulla germanicae fideiussionis & constituti alieni differentia dari possit. i) Germanicae enim gentes subtiles romanorum obligandi causas civiles nunquam receperunt, sed in modis obligandi naturalem simplicitatem semper coluerunt. k) Ex quo intelligitur pactorum omnium per omne aevum apud germanos validitas, quam docet fides antiquissimorum germano-

e) De Legibus abrogatis & inutilitatis ad L. 8. D. de fideiuss. & mand.

f) In Vsu Moderno pandectarum Lib. 46. Tit. 1. §. 9. add. HOPP. ad I. tit. de fideiussor. §. 5.

g) Vid. §. fin. I. L. 8. pr. D. L. 12. C. de fideiussor. & mandatoribus L. 5. §. 2. D. de verb. obligationibus. conf. HERINGIVS cap. XI.

h) Haec autem differentia, quae de iure romano quidem ordinaria erat, neutiquam pro essentiali & interna habenda est. Quamvis enim de iure romano fideiussio per stipulationem contraheretur, haec tamen magis ad efficaciam & validitatem requirebatur, (vti similiter in correa-li obligatione vbi etiam stipulationem adhibebant) quam ad ef-

sentiam & formam eius internam; vnde etiam extra ordinem valida fideiussio sine vlla stipulatione fieri poterat L. 4. §. 3. de fideiussoribus & nominatoribus & heredibus tutorum & curatorum. Verior igitur & essentialis differentia rectius in sine videtur quaeri. Sed de hoc alio tempore opportuniori pluribus.

i) Vid. Ioh. SCHILTERVS in praxi iur. rom. in for. germ. Ex. 24. §. 71-79. Sam. STRYCKIVS in Vsu mod. Lib. 13. Tit. 5. §. 7.

k) Vide quae SCHILTERVS de pactis germanorum & stipulationum non vsu apud germanos tradit in praxi iur. rom. Ex. 8. §. 5.

manorum, qui apud TACITVM l) gloriantur, *nullos mortali-
um armis aut fide ante se esse*, & paroemiae: ein Wort ein
Wort, ein Mann ein Mann; Zusage macht Schuld, m) cum
quibus Speculatorum medii aevi verba conveniunt, n) vt
adeo manifestus error sit eorum, qui putant apud ger-
manos ex iure canonico omnia pacta obligare coepisse. o)
Sed quid plura in re memini forsân ignota? Videndum
potius quid romani & germani circa fideiussoribus effe-
ctum disposuerint. Antiquo iure romano fideiussor ipso
iure tenebatur, adeoque etiam ante debitorem principa-
lem conveniri poterat. p) At vero antiquarum legum

B 3

germa-

l) Annalium lib. 13. cap. 54. quamque fidem singulari exem-
plo in aureo libello de moribus
germanorum cap. 24. demon-
strat *de alea victo* spontaneam
servitutem, libertate amissâ, ad-
eunte.

m) Vid. Ioh. Nic. HERTII
peroeniarum iuris germanica-
rum Lib. I. par. 8.

n) Speculi Saxonici Lib. I. art.
7. dicitur: *Wer etwas borget oder
gelobet, der soll es gelten, und
was er thut, das soll er stete hal-
ten.* Idem habet Spec. Suevic.
cap. 259. Nihil autem detrahunt
huic simplicitati naturali
ea, quae ad pactorum in scrip-
tura redactorum validitatem
requiruntur; v. c. subscrip-
tio paciscentium & testium, nec non
expressio anni & diei, in L. *Wi-
figothorum* Lib. 2. tit. 5. §. 1. 2. 3.
apud GEORGISCH p. 1904. &
in L. *Baiuariorum* tit. 15. cap. 13.
p. 313. & inter leges *Longobar-*

dicar in LOTHARII L. 79.
p. 1242.; quum ex his legibus
plane non sequatur conclusio
HEINECCII, (in Elem. iur.
germ. Lib. 2. part. 1. §. 333. 334.)
exsistimantis, apud has gentes pa-
cta in scripturam non redacta
invalida fuisse. Leges enim al-
legatae formam tantum prae-
scribunt pactis scriptis & instru-
mentis conventionum; minime
vero disponunt pacta absque
scriptura inita non valere.

o) Vid. Clarissimi Christ.
Gottl. RICCI Spicilegium hi-
storico diplomaticum pag. 50. cf.
Ioh. SCHILTERVS Ex. 8. §.
5. n. e).

p) Vid. L. 51. §. 3. D. L. 2. 3.
5. 21. 23. 28. C. de fideiussoribus
& mandatoribus L. 56. pr. D.
mandati. Pauci autem casus
sunt excepti qui a commenta-
toribus pandectarum recensentur
Petr. MÜLLER ad Struvium
Ex. 47. th. 43. lit. a).

germanicarum, quae circa obligationes fideiussorum & beneficia variant, nonnulla ab eiusmodi dispositione recedunt. Apud *Burgundiones* enim erat obligatio fideiussoris ipso iure subsidiaria, ut prius ille conveniri non posset, quam excussus esset debitor principalis, & si creditor prius pignora a fideiussore cepisset, quam a debitore principali, ille in duplum tenebatur. q) *Franci* quidem optionem veteri iuri romano conformem dabant creditori, vtrum fideiussorem an debitorem principalem convenire mallet; at, semel pulsato debitore, adversus fideiussorem eiusve heredem nullam amplius actionem dabant. r) Reliquae gentes germanicae electionem concedebant creditori, fideiussores an debitorem principalem convenire mallet, non concesso beneficio ordinis seu excussionis iure romano recentiori introducto. s) Quam electionem olim apud creditores fuisse, nec fideiussores excussionis sed solutionis exceptione tutos esse, praeter constitutionem *Otonis II. Imperatoris*, t) mores in *Speculo Saxonico* relati u) luculenter comprobant,

q) L. *Burgundionum* addit. cap. VII.

r) Capitular. Lib. VII. cap. 253. *Si quis contemto fideiussore debitorem suum tenere maluerit, fideiussor vel heres eius a fideiussionis vinculo liberatur.* conf. Ioh. SCHILTERVS Ex. 48. §. 20. 21. HEINECCIUS in E-lem. iur. germ. Lib. 2. part. 1. §. 447. 448.

s) per Nov. 4. cap. 1. Auth. praefente C. de fideiuss. & mandator.

t) Apud GOLDASTVM conf. imper. tom. 3. p. 309. quam constitutionem emendatorem pro-

tulit SCHILTERVS Ex. 48. §. 19.

u) Lib. 3. art. 85. Verba sunt: Wer Bürgen setzt also, daß er selbst gelten will, oder seine Bürgen vor ihn: mag ers vollbringen oder beweisen, daß er es selbst gegolten habe, er hat seine Bürgen geldiget. Wer aber Bürgen wird vor den andern, und gelobet ein bescheiden Geld selbst zu gelten, das muß er vollbringen mit zeugen, daß er es gegolten hat. conf. WEICHBILD art. 31. ibi: Demnach muß der Bürg die Geltung beweisen, ob er auch um die Schuld angesprochen wird.

bant, quamvis Speculator Suevicus obligationem fideiussoris subsidiariam fuisse refert. x) Denique circa fideiussionis effectum vnicam quaestionem, num etiam dispositio iuris romani, vt heredes fideiussorum obligarentur, y) apud antiquas gentes germanicas vnquam in vfu fuerit aut agnita, non possum non quin breuiter adtingam. Non omnium populorum mores conveniunt in hac re. *Burgundiones* z) enim negarunt hanc obligationem heredis, quum ex moribus eorum referatur fideiussorum obligationem ad heredes non transire, sed, iis iudicem interpellantibus, creditorem cogi fideiussores a debitore accipere. *Ripuariis* a) vero placuit, heredem indistincte omnes defuncti obligationes suscipere debere. Leges vero consuetudinariae medii aevi non minus variant, quum secundum Speculum Saxonicum heres nec ultra vires hereditatis mobilis, b) nec facta

x) In Spec. Suv. cap. 325. admittitur beneficium divisionis ex iure romano, quod ibi tribuitur einem Meister, der da heisset Abrianus, der Landrechts viel gemacht hat. Beneficium ordinis competere fideiussori tradit Speculator his verbis: Und hat er nicht zu vergelten, des Bürgen sie da worden sind, sie müssen selbst gesten. Quae verba indigitant, voluisse quidem huius iuris compilatorem peregrinum ius invehere in Germaniam; sed in vsum fori tum temporis haec verba non fuisse admitta rectius existimat SCHILTERVS Ex. 48. §. 25. quum ea verba in plerisque codicibus plane sint omis-

sa. vid. HEINECCI Elem. iur. germ. Lib. 2. part. 1. §. 449-452.

y) Quum constet obligationes & actiones, quae ex contractibus veniunt, in heredes quoque dari per regulam in §. 1. I. de perpetuis & temporalibus actionibus L. 12. 49. D. de obligationibus & actionibus, nullum dubium est quin fideiussor, cuius obligatio talis est, non tantum ipse obligetur, sed etiam heredem obligatum relinquat §. 2. I. L. 4. §. 1. L. 5. D. L. 24. C. de fideiussoribus & mandatoribus.

z) L. *Burgundionum* tit. 72. §. 2.

a) L. *Ripuariorum* tit. 67. §. 1.

b) Spec. Sax. Lib. 1. art. 6. Wer das Erbe nimmt, der soll zu rech-

defuncti seu promissa praestare teneatur, nisi in eadem
 eonsenserit. c) Contra vero secundum Speculum Sue-
 vicum heres non tantum ad omnia defuncti debita ex-
 pangenda generaliter, & sine restrictione obligatur d)
 sed etiam facta omnia defuncti adimplere debet. e) Tan-
 dem, quoniam ex paulo ante dictis patet stipulationes
in sensu romano f) nunquam in ysu fuisse apud maiores
 nostros, adeoque quoad modum ineundi fideiussionem &
 constitutum alienum vnum idemque apud illos fuisse,
 sequitur cessasse etiam eam differentiam, qua iure roma-
 no ex fideiussione actione ex stipulatu, ex constituto ali-
 eno autem actione praetoria de constituta pecunia ageba-
 tur. Accedit vero huic rei alia ratio non minus pin-
 guior, quippe quod germanos non tantum a iure natu-
 rae & gentium nunquam recessisse, sed etiam ex quolibet
 pacto actionem dedisse accepimus. Atque haec actio
 tam lata est, vt exhauriat & actionis ex stipulatu, & ex
 constituto vim, atque omnem fidei datae efficaciam.
 Quamobrem SCHILTERVS praeclare dicit, *nos hodie*

maiori

te die Schuld gelten, als ferne das
 Erbe wäret, mit der fahrenden
 Haab. Convent hic locus cum
 L. *Wifgotthorum* Lib. 2. tit. 5. §. 8.

c) Quo pertinet venditio Lib.
 1. art. 9. locatio Lib. 3. art. 77.
 delictum Lib. 1. art. 6. fideiussio.
 conf. WEICHBILD art. 117.
 Wo auch ein Mann Bürge wird,
 stirbt er, seine Kind dürfen vor
 ihn nicht gelten, der Sachwalder
 Erben sellens aber leisten und
 vollzalen, thun sie es nicht, man
 mag alsdann des Bürgen Kinder
 manen.

d) Spec. Suev. cap. 254. Wer
 Erbe nimmt, der soll auch zu recht
 die Schuld gelten, die der tod
 mann gelten sollte die man weiß.

e) e. g. locationem cap. 334.
 fideiussionem cap. 325. ibi: und
 welcher stirbt unter den Bürgen,
 die Erben sellen seinen Theil für
 ihn gelten zc. conf. HEINECCIUS
 in Elem. iur. germ. Lib. 2. part. 1.
 §. 228 199. & §. 447.

f) Seu clarius: secundum
rem ipsam; licet vox stipulatio
 in instrumentis notariorum quan-
 doque inveniatur, & pactionem
 deno-

maiori iure verba Iustiniani g) nostra facere posse, quod neque receptitiae, neque ex stipulatu, neque ex constituto actionis remedio indigeat nostra respublica; sed actio ex pacto moribus nostris sibi in omnia sufficiens sit. h) Ex omnibus autem praedictis hoc facile colligitur, quum, ut vidimus, pro temporum locorumque varietate diversi fuerint mores, neque formam, neque effectus iuris romani generaliter probarint, nullum his temporibus extitisse ius germanicum de intercessione commune. Quod & quale sit hodiernum nunc demonstrabimus.

§. V.

DE IVRE INTERCESSIONVM HODIERNO COMMVNI
GENERATIM.

Iam vero illustratis germaniae antiquioris iurium & romanorum circa fideiussionem differentiis, transeamus ad recentiora tempora, ut videamus, quodnam sit hodiernum ius intercessionis commune, ex quo controversiae dirimantur. Scimus publicam legum imperii adprobationem iuris romani, eiusque in fora germaniae introductionem, sub nomine des gemeinen geschriebenen Kayserlichen Rechts factam fuisse. i) Ex generali itaque receptio-

ne deaotet; abusive tamen. Ita in formulis MARCVLPHI videre sunt eiusmodi clausulae plures: haec epistola &c. firma maneat *stipulatione subnixa*. In speculo Saxonico (v. c. Lib. 3. art. 9.) haud infrequens est usus vocis stipulationis scil. impropriae, qua promissionem denotat.

g) Vid. L. 2. C. de const. pec.

h) Vid. Ioh. SCHILTERVS in praxi iuris romani in foro germanico Ex. 24. §. 76. conf. etiam Ex. 1. §. 7. & Ex. 8. §. 5.

i) Historiam iuris romani introducti illustant Io. SAM. BRUNQVELLVVS in histor. iur. rom. germ. Lib. III. Membr. 2. cap. 10. Christ. Gottl. HEINECCIUS in histor. iur. civil. rom. & germanici

ne ea nobilissima iuris pars, quae de fideiussione disponit, vtiq̄ue introducta videtur. Patrio tamen iuri, quamvis consuetudinario, derogabatur nequaquam peregrini iuris introductione, k) quum potius singulae imperii leges iubeant: jeden Standes, Landes, Orts und Gerichts gute Ordnungen und Gewohnheiten, und in Man- gel derselben die Kayserlichen Rechte in Acht zu nehmen l). Itaque manifesto constar, in subsidium duntaxat receptum esse ius romanum, scilicet in casu, si leges domesticae deficiant, nec mores actualiter conservati, legitimisque modis prolati, contrarium quid statuunt. Quae quum ita sint, sententiam generaliter conceptam, scilicet intercessionem hodiernam ex iure romano diiudicandam esse, limitibus constringere arctius necesse erit. Ac primo quidem tenendum: *Ea omnia, quae iure romano in doctrina de intercessione circa stipulationis & pacti differentiam continentur, atque ex hoc differentia deducuntur, hodie non attendenda esse; quoniam, ut diximus (§. praeced. IV.) maiores nostri nunquam stipulationes admiserunt nec nostris temporibus in usu sunt. Secundo autem notandum: Dispositioni iuris romani nullam auctoritatis rationem habendam esse in foro, si in lege domestica, vel uniuersali vel particulari, contrarium intuitu alicuius rei vel personae sancitum sit.* Quamvis igitur ius romanum in doctrina de intercessione ex generali eius receptione apud nos regulam constituat, tamen respectu legum patriarum

nici Lib. II. §. 55-68. nec non §. 95-114. Christ. Gottl. RICCIUS in libello cui titulus: Spicilegium historico diplomaticum, quo iuris Iustiniani in aulis germanorum principum & personarum illustrium adoptati usus pragmaticus iam inde a

Saec. XIII. & XIV. ex ipsis fontibus ad illustrandam historiam iuris eruitur & ostenditur.

k) Vid. III. PÜTTERI Elementa iuris germ. §. 18.

l) Ordinatio iud. imper. aulic. tit. 1. §. 15.

rum hodiernarum subsidiarium modo esse, in sequentibus
 §§is demonstrare exemplis commoda occasio erit.

§. VI.

DE EXPROMISSIONE.

Quae paulo ante de hodierno iuris romani usu in
 doctrina de intercessione generatim dixi, ea iam facile
 ad expromissionem adplicari possunt, & debent, quo-
 niam integra quadam doctrina generaliter recepta, omnia
 eius principia simul recepta esse videntur. Itaque &
 hodie expromissio animo novandi facta obligationem
 prioris debitoris perimit, efficitque, ut creditor priorem
 debitorem ex obligationis nexu dimittat. m) Ex quo pa-
 tet creditoris periculo esse, si a praesente debitore, fortunis
 suis exuto, nihil consequatur, nec veterem debitorem
 postea amplius convenire posse, quum damnum suae cul-
 pae adscribere debeat, n) modo de animo novandi, qui
 in novatione requiritur, o) cuius species est expromis-
 sio, constet. Quare, quum expromissio sit novationis
 species, famosa illa quaestio, quae in doctrina de nova-
 tionibus tantopere ventilatur, pertractanda venit, scil.
 quomodo animus veterem obligationem remittendi de-
 clarandus sit? Circa hanc quaestionem Doctores in duas
 partes abeunt, quarum altera coniecturas admittit, p)
 altera

C 2

m) Conf. §. 3. lit. e).

n) L. 203. D. de reg. iur.

o) Vid. §. 3. I. quib. mod. toll.

oblig. L. 8. C. de novat.

p) Placet hic nominare quos-
 dam Doctores, qui expromissioni
 tacitam novationem inesse statu-
 unt. Andr. GAILL Observat.
 pact. Lib. 2. obs. 30. n. 9. Dav.

MEVIVS in Opere decisionum
 part. 2. dec. 240. 241. 243. part. 7.
 dec. II. 12. Hen. HAHN ad
 WESENBECCIUM Lib. 46. Tit.
 2. n. 8. BACHOV. in animad-
 vers. ad Treutler. vol. 2. disp. 29.
 thes. 6. lit. a. LAVTERBACH
 in diss. de beneficio excussionis
 thes. 24.

altera verba expressa requirit. q) Sed verior nobis videtur posterior sententia, r) ex ipsis Iustiniani verbis, s) quae contraria pars ad se, torte tamen, trahere studet. Eadem enim ratio, quae facit, quod novatio non praesumatur, in expromissione etiam locum habet. Scilicet tam in novatione, quam in expromissione creditor prius suum ius remittit, & in primis in expromissione priorem debitorem ex nexu obligationis dimittit; at vero neutrum praesumitur ex interventu novae personae, quum nemo ius suum pristinum remisisse in dubio censetur, & hic animus in specie exprimendus sit. Attamen, reiectis coniecturis, non excludimus facta evidetia, quibus adpareat, quod propter novationem prioris obligationis convenerint; v. c. quando is, cui novus debitor constituitur, chirographum suum reddit, aut illud lacerat, comburit, quia secundum rationem naturalem, & iura scripta, idem est verbis vel factis s. tacite consentire. t) Itaque quum animus novandi in expromissione non praesumatur, id quoque perspicuum esse arbitror, eum, qui se *tanquam principalem* debitorem obligat, aut obligationi subscribit, neuiquam fieri expromissorem, nec

q) Hanc sententiam veriorem probant Bened. CARPZOVIVS in iurispud. for. p. 2. const. 19. def. 16. Petr. MÜLLER ad STRUVII Syntag. iur. civil. Ex. 47. th. 64. lit. s. Sam. STRYCK in vsu mod. Lib. 18. Tit. 4. §. 25. Lib. 46. tit. 2. §. 3. August. de LEYSER Spec. 527. med. 2. sqq. Sam. de COCCHEI in iure civ. controverso Lib. 46. Tit. 2. qu. 3. & 4.

r) Quam sententiam quoque comprobant Elector. Saxo. decis.

66. vnice mercatorum causas excipiens.

s) c. L. 8. C. de novat. tum generalibus: *vel aliquid fecerit, ex quo veteris iuris conditores introducebant novationem*, tum specialibus: *vel aliam personam adhibuerit vel mutaverit*. Quae posteriora verba Iac. CUIACIVS Lib. 19. obs. 36. rectius de interventu novi debitoris, quam BACHOVIVS c. l. de persona fideiussoris intelligi vult.

t) Vid. L. 4. pr. de pactis. LEYSER c. l. Spec. 527. med. 4.

nec propter huiusmodi obligationem, aut eius subscriptionem amittere beneficium ordinis; u) quod tamen expromissori, qui solus obligatur, recte denegatur. x) Sed satis de hac re. Videndum potius est, quodnam fit ius intercessionis minus principale, quod hodie nonnullis locis vitimur.

§. VII.

DE FIDEISSIONE.

Quamquam ius romanum in causis intercessionum ius commune regulamque constituit in Germania, (§. V.)

C 3

negari

u) Longe iam agitata est a Doctoribus quaestio, an is, qui se tanquam principalem, als Selbstschuldner, obligat, beneficio excussionis gaudeat. Cuius discussionem quum hoc loco suscipere non possim, id saltem dicam, affirmativam huius rei sententiam in praxi obtinere, & a plurimis Iureconsultis defendi, quorum aliquos in utramque partem nominat Sam. de c o c c e i i i in iure civ. contr. Lib. 46. tit. 1. qu. 13. Caeterum leges particulares hac in re non vrbis conveniunt. Nam in Saxonia Electorali affirmativa sententia comprobata est part. 2. const. 18. negativa in ducatu Wirtembergico, (Wirtemberg. Landrecht part. 2. tit. 5. §. Es hätten sich denn) = & Hamburgi. vid. Statuta Hamburgensium de a. 1605 Der Stadt Hamburgs Gerichts Verordnung und Statuta part. 2. tit. 6. art. 7. ibi leguntur verba: Also auch,

wenn ein oder mehr Bürgen sich als selbst schuldige verpflichten, hat der oder dieselbige, die sich also verpflichtet haben, sich hinfürter der Exception Excussionis principalis nicht zu gebrauchen, sondern müssen, wie die Sachwaltere selbstten gelten. conf. etiam, quod de hac re statuitur in Ord. polit. Ducat. Magdeburgic. cap. 53. §. 4. 5.

x) Expresse hoc statuitur in Ord. polit. Duc. Magdeburg. cap. 53. §. 3. his verbis: Wenn jemand sich als Selbstschuldner dergestalt verschreibt, daß die von dem principal debitore zuvor ausgestellte Obligation aufgehoben, und an dessen statt der Bürgen animo novandi zum debitore angenommen wird, soll ihm als einem expromissori daß beneficium Excussionis nicht zu statten kommen, wenn er gleich demselben in der Obligation nicht ausdrückt sich renunciret hat.

negari tamen nequit, fuisse passim conservata quaedam iura germanica antiqua, aut novis legibus provincialibus & statutis stabilita, quae legibus romanis e diametro contraria sunt, & tanquam iura particularia exceptionem a iure communi constituunt. Videamus igitur aliqua iurium particularium a iure communi discrepantium exempla, quum totam fideiussionis hodiernae discussionem nunc suscipere, neque pagina sufficiat, nec instituti ratio permittat. Ita enim quoad *personas fideiubentes* & quidem *feminas*, quae iure communi Senatus consulti Velleiani beneficio munitae sunt, quibusdam locis tali praesidio haud instructas esse accepimus. Nam alibi, v. c. Norimbergae, Senatus consultum illud nunquam receptum est, sed intercessionem feminarum iustae aetatis generatim validae declarantur, y) alibi edictis publicis abrogatum est Senatus consultum, vti de Nordhusanis commemorat STRYCKIUS; z) alibi rursus non competit exceptio Senatus consulti Velleiani feminis mercatricibus in causis mercaturam spectantibus. a) Quod ad *obiectum* seu obligationem

y) In Reformat. Statut. Norimberg. de a. 1564. tit. 19. l. 5. ibi: Wiewol die Weibspersonen durch die Kayserlichen Recht, der Bürgerschaft halb, hoch fürsehen und gefreyet sind; jedoch nach Gelegenheit aller Handthierung dieser Stadt, und zu Handhabung gemeines Nutz, Traewens und Glaubens, so sollen die Wittfrauen oder Jungfrauen, die achtzehn Jahr erfüllet und unbedormundet seyn, und ihr eigen Gut haben, wenn sie sich in Bürgerschaft einlassen verpunden und zu bezalen schuldig seyn, allermassen und ge-

stalt, wie hievor der Mannesperson halber geordnet ist. Dergleichen mögen die Ehe Frauen, so in verdingter Heirat sitzen, sich mit wissen ihrer Ehemänner, für andere in Bürgerschaft begeben und verpflichten. Atque pro maritis factam intercessionem esse validam, modo vel ex Senatu vel ex cognatis duo testes fuerint adhibiti, sequentia statuti verba demonstrant.

z) In vl. mod. L. 16. t. 1. §. 3.

a) Sic v. c. Statuta *Hamburgensium* P. 2. tit. 6. art. 2. ibi: Alle dieselben so vor sich beständiglich

gationem quam quis in fidem suam recipit, vbivis fere iuris communis dispositio retenta est, b) excepta Pomerania, vbi, teste DAV. MEVIO c), fideiussores pro dote conservanda, contra tenorem iuris communis, accipi solent. Dubium autem non est, hodie fideiussionem ratione dotis a marito sponte oblatam recipi, non autem exigi posse ab invito; d) atque etiam iuste permitti ex statuto, fideiussores dari pro dotis conservatione, vti Florentiae obtinuisse IAC. MENOCHIVS refert. e) Denique circa effectum obligationis fideiussoriae non minus variant mores legesve particulares. Ita enim quibusdam locis transitum ad heredes fideiussoria obligatio ex natura contractuum, etiam si nulla eorum facta fuerit mentio, v. c. Hamburgi, f) in Ducato Magdeburgico, g) in Electo-
ratu

sich contrahiren, können sich auch für andere bürglich verpflichten. coll. h. art. cum tit. 8. §. 1. Eine Frau die Kaufmannschaft gebraucht, offene Laden und Fenster helt, soll pflichtig seyn, dasienige, so sie kauft oder verkauft zu zahlen und zu liefern. *Francofurtensium* P. 2. tit. 16. §. II. sqq. P. 3. tit. 7. §. 15. sqq. *Wratislaviensium* art. 15. *Lüneburgensium* art. 22. aliorumque quae Ioh. Pet. de LUDWIG in diss. II. de different. iur. rom. & germ. in SCT. Vell. diff. I. n. 13. adducit, vt adpareat, non vbique in Germania prodesse feminis SCT. Velleianum. Quod *Holfatos* autem adinet, nec non *Lubecenses*, SCTum hoc perperam a Ludwigo in exilium est datum. Verba enim Ord. Prov. Slesv. Hol-

sat. id satis superque testantur P. 4. tit. 5. §. 10. de Lubecensibus infr. §. II. dicendum erit.

b) Sic v. c. in Statutis *Hamburgensium* part. 2. tit. 6. art. 1. verba: In allen Obligationen und Handlungen, es sey denn daselbe ausdrücklich in den Rechten verboten, können Bürgen genommen werden.

c) In Opere decisionum part. 2. decis. 367. n. 6.

d) Bened. CARPZOVIVS in iurisprud. p. 2. const. 42. def. 17.

e) In commentariis de praesumptionibus coniecturis signis & iudiciis Lib. 4. praef. 196. n. 43.

f) Statut. *Hamburg.* part. 2. tit. 6. art. 1. In allen Obligationen = = = können Bürgen genommen werden, welche nicht allein sich, sondern auch ihre Erben, verpflichten,

rata Saxonico; h) alibi autem, veluti in regno Bohemiae heredes non tenentur ex fideiussoria obligatione defuncti, nisi pupillorum causa suscepta sit fideiussio; i) nec Erfurti, ex fideiussione patris, teste STRYCKIO; k) alibi, vt in Ducatu Megalopolitano, l) expressa heredum mentio requiritur. De Ducatu Lüneburgensi autem heredes ex fideiussione defuncti obligari, contra HERINGIUM m) egregie docet Perill. FRID. ES. PUFFENDORFIUS, n) iurium Lüneburgensium peritissimus. Ac in eo quidem effectu, qui fideiussores ipsos concernit eorumque beneficia, non vbiq̄ue conveniunt iura particularia cum iure romano. Nonnullis enim locis antiqua principia servantur; veluti, secundum statuta Norimbergensium negatur bene-

binden, obgleich derer in der Beschreibung nicht gedacht wird, Es were dann, das in der Beschreibung ausdrücklich beschieden, das an statt des Bürgen, so verstorben möchte, der Schuldiger dem Gläubiger einen andern Bürgen setzen sollte, denn auf sodanen Fall haben die Erben des verstorbenen Bürgen sich excipiendo zu schützen.

g) In Ordinat. Polit. cap. 53. §. 72 iisdem fere verbis, quibus Hamburgi, eadem legitur dispositio.

h) Elect. Const. P. 2. const. 20.

i) Iur. Bohem. L. 2. art. 13. ausgenommen die Bürgschaft, so für einen andern geschehen, die ist mit ihm gestorben: aber die Bürgschaft für Waisen Gut, welche verstorben ist mit Gütern, die stirbt nicht mit.

k) In annot. ad Lauterbachii Compend. L. 46. tit. 1. voc. *E heredes*.

l) Hoc singulare proponit textus Reverfalium de a. 1621. art. 25. verbis: Zum fünf und zwanzigsten wollen wir den Gebrauch dieses Fürstenthums, das der Bürgen Erben in Bürgschaften, so in specie auf die Erben nicht gerichtet, zu keiner Zahlung verbunden, hiemit in Gnaden confirmiret und bestätiget haben.

m) In cit. tract. cap. 20. §. 10. n. 82. sq.

n) Observat. Tom. 1. obs. 129. §. 2. In terra Hadelensi autem per Ius Prov. Hadel. P. 2. tit. 4. heredes non obstringuntur, nisi obligatio in heredes directa sit.

beneficium ordinis, admittitur vero cessionis beneficium: o) atque etiam in Ditmarsia, p) aliisque locis, q) nullus datur excussioni locus. CAMERARIUS r) quidem Rostochii nullum usum esse relictum ordinis beneficio, & civem fideiubentem indistincte ante principalem debitorem conveniri posse docet, SIBRANDVS s) tamen hanc consuetudinem vsu confirmatam esse rectius negat. Aliis vero locis negatur beneficium excussionis in certis causis v. c. mercatorum, propter vtilitatem publicam, aut si quis pro principe, fisco, vniuersitate, fideiussit. t) Pluribus

o) Vid. Reformat. Statut. *Norimberg.* tit. 19. L. 1. ibi verba: Wann einer für den andern, on besondrer außrückentlich Geding, Pürge würdet, so steet in des Glaubigers freyen Willen, den Selbstschuldener, ungeledigt des Pürgen, oder den Pürgen, ungeledigt des Selbstschuldeners, umb die Bezahlung fürzunehmen; und ist derselbig Pürg dasjehntig dafür er Pürg worden, zu lassen und zu erstatten schuldig. Doch soll der Glaubiger, so er bezalt ist, dem Pürgen hinwieder alle seine Zurspruch und Gerechtigkeit gegen dem Selbstschuldner, cediren und übergeben, auch auf der Pürgen Ansuchen darzu gehalten werden.

p) Vti constat ex iure provinciali Ditmarsico a. 1567. a Friderico II. Rege Daniae promulgato art. 47.

q) v. c. in Austria, vti testatur Andr. GAIL Lib. 2. obs. 27. n. 30. Dav. MEVIVS in comm. in ius Lubecense Lib. 3. tit. 5. art. 1. n. 33.

r) In EIVS manuscripto iure civico Rostochiensis §. 9. ad art. 1. tit. 5. Lib. 3. iuris Lubecensis. IDEM in projectirten Rostocker Stadt Recht §. 9. apud KLÜVERVM in der Beschreibung von Mecklenburg part. 2. p. 560.

s) Vid. EIVS conclusiones forenses concl. 1. §. 38. conf. Ioach. Luc. STEINII Beschreibung des Lübschen Rechts Tom. 3. §. 116.

t) Ex multis particularibus iuribus, quae huc spectant, vnum tantum proferam, quod hanc rem optime exprimit: est quidem Ordinatio Polit. Duc. Magdeburg. cap. 53. §. 7. ibi: Dessen (beneficii excussionis) aber kein Bürge sähig seyn soll, welcher vor fürstliche und gräfliche Personen und deren Rentkammern, oder in Kaufmanns Sachen, oder vor Weibspersonen sich bürglich eingelassen, oder der Principal Schuldener hätte gar nicht zu bezahlen oder dessen Güter wären unter

D

bus hanc rem non persequimur. Perspicuum iam est, non vbivis ius romanum in doctrina de intercessione, tanquam constantem regulam & vniversalem adceptum, sed variis modis lege speciali immutatum esse.

§. VIII.

DE MANDATO CVM INTERCESSIONE.

Restat autem ea species intercessionis, qua obligatio alterius nondum contracta suscipitur. Quod quidem contingit, quando quis alteri mandat, vt cum tertio contrahat periculo suo. Ex quo verborum cortice quum adpareat intercessio, mandatum cum intercessione, seu qualificatum dicitur. Huiusmodi autem mandata non tantum apud Romanos contrahebantur, u) sed etiam moribus nostris frequentia sunt vel maxime, quum haud raro iniungatur alteri, vt cum tertio contrahat fide sua, periculo suo; auf sein Wort, auf seine Gefahr. Quoniam igitur mandatum illud intercessionem continet, eas personas, quibus fideiubendi facultas restricta est, aut prorsus adempta, haud efficaciter illud inire posse, in propatulo est. Caeterum, non adtenta, nec vnquam cognita stipulatione, tanquam fideiussionis & mandati differentia, plane nulla in effectu vtriusque negotii adeest differentia, x) vt adeo moribus nostris aequae ac iure roma-

unter anderer Herrschaft belegen und die Zahlung könnte ohne schwere Kosten nicht erlangt werden, oder so weit er des Schuldners Erbe, oder es wäre derselbe Schulden halben slichtig und man wüste nicht, wo er anzutreffen.

sonf. CARPZOVIVS in iuris-

prud. for. P. 2. const. 18. def. 7. 8. 9.

u) Solemnis huius mandati formula legitur in L. 62. §. 1. D. mandat. L. 24. D. de fideiuss. & mandat.

x) Est quidem iure romano inter mandatorem & fideiussorem.

romano idem fit, fideiubeat quis an mandet, quum etiam mandator pariter ac fideiussor gaudeat ordinis beneficio ex iuris communis dispositione. y)

§. IX.

DE IVRE INTERCESSIONVM LVBECENSI GENERALITATIM.

Sed quoniam singularia quaedam circa intercessionem ex iuribus particularibus, quae hodie nonnullis locis extra patriam vigent, sint adducta, nunc de iure intercessionum ex *statutis Lubecensibus* agendum est, quibus etiam multa ex moribus singularia, & iuri communi romano contraria, continentur, tam in ipsa fideiussione, quam in aliis doctrinis. Atque etiam eo magis huius doctrinae disquisitionem secundum ius Lubecense a me suscipiendam esse arbitror, quia intercessionis singulare exemplum illustrare animum adplicabo. Ante omnia autem hoc loco disquirendum est, quum iuris Lubecensis dispositiones admodum speciales sint, & certi tantum casus statutis comprehendantur, quo recurrendum sit in iis capitibus, quae indecisa reliquerunt Legislatores Lubecenses. Equidem vix credo hodie dari Iureconsultos existimantes recursum a iure Lubecensi capiendum esse ad antiqua iura Saxonica, z) licet non negem, olim sedu-

D 2

Etos

rem haec differentia, ut mandator principalem obligationem praecedat, fideiussor vero ei accedat, tamen in effectu nullum discrimen inducere videtur docente Scaevola in L. 62. §. 1. D. mandati. Conferantur praeter alios commentatores pandecta-

rum Ioh. SCHILTERVS in praxi iuris romani Ex. 28. §. 75. 76. Sam. STRYCKIUS in V. fu moderno Lib. 17. Tit. 1. §. 2. 3. 4.

y) per Nov. 4. cap. 1.

z) Errores enim huius generis v. c. quod legibus istis germani-

Etos fuisse quosdam tum praefatione Statutorum Lubecensium, quae multa ex iis deprompta innuit, tum vtriusque iuris consensu in nonnullis doctrinis. a) Nam constat non modo ex generali iuris romani receptione in Germania, auctoritatem eius in foro Lubecensi admittendam esse in iis causis, quae statuario iure nostro non decisae sunt; sed caeteroquin etiam disertis verbis a Lubecensibus sancitum, magistratui competere: die freye Erkenntnis in allen iudicial und extraiudicial Sachen nach dieser Stadt Statuten und Ordnung, auch, iis deficientibus, den gemeinen Rechten auf seinen Amts End ledig vertrauen. b) Quibus verbis quid clarius? Colligi enim potest id, quod quaerimus, facillime, scilicet ius commune succedere Lubecensi, adeoque quae iure communi sancita sunt omnino admittenda esse, nisi vel illi ipsi, vel consuetudini cuidam verae & validaee repugnent. c) Itaque generatim recepto iure romano apud Lubecenses, non mirum est, cur etiam in causis intercessionum, a conditoribus iuris nostri indecis, dispositiones illius iuris adtendantur, quatenus moribus germanicis conveniunt, qui

manicis antiquis hodie eadem auctoribus tribuenda sit, quam olim vel habuerunt vel habuisse fingitur; nec non, quod statuta germanica ex solo iure germanico, ex romano nunquam, interpretanda sint, Ill. Dav. Georg STRVBEN more suo eleganter & copiose refutavit in emendatione: von dem Mißbrauch und guten Gebrauch der alten Teutschen Rechte, quae extat in Eius Nebenstunden, V. Theil, P. 1. 199.

a) Vid. Dav. MEVII commentarius in ius Lubecense prolegom. quaest. 7. n. 36. 19.

b) Verba sunt des Haupt-Recesses, so durch Vermittelung der hohen Kayserlichen Commission zwischen den Rath der Stadt Lübeck und der Bürgerschaft a. 1669. aufgerichtet worden in Joh. Jac. MOSERS Reichs-Städtisches Hand-Buch part. 2. cap. 29. n. 22. ibi verba p. m. 208.

c) Conf. MEVIUS c. I. n. 39. SIBRANDI ius publicum Lubecense

qui stipulationes nunquam agnoverunt (§. IV.) & consequentiis, ex pacti & stipulationis differentia deductis, nullum vsum dederunt.

§. X.

DE EXPROMISSIONE SECUNDVM IVS
LVBECENSE.

Primum autem, quoniam in hac re quidquam praertere in vitio ponimus, videndum est, qualis de expromissione sit iuris Lubecensis dispositio. At quoniam nulla huius rei fit mentio, nec quidquam decisum in illo accepimus, merito iuris communis dispositio in foro inspicienda videtur, quae, prouti supra (§. VI.) dictum est, vult, vt, expromissione animo novandi facta, delegans liberetur, & delegatus debitor seu expromissor solummodo maneat obligatus. Quare etiam expromittens, postquam eius obligatio in locum prioris cum omnibus suis qualitatibus & exceptionibus substituta est, beneficium excussionis contra creditorem non habet.

§. XI.

DE FIDEIVSSIONE EX IVRE LVBECENSI.

Videamus nunc, quid circa fideiussionem novi iura Lubecensia teneant, & in quo iuri romano consentiant. Pauca notabo capita ad illustrationem argumenti mei facientia. Ac primum quidem quod personas fideiubentes, inprimis autem *feminas* adinet, antiqua quidem principia, (§. IV.) quae feminis facultatem bona sua

D 3

alie-

cente apud MEYVIM, Ioach. der Natur und Beschaffenheit des
Luc. STEINII Vorbericht von Lübschen Rechts §. 12.

alienandi denegant, quod sub perpetua tutela vivunt, stabilita sunt; d) nullam tamen fideiussionis pro aliis prohibitionem generalem, sed restrictam valde legimus. Probat enim hoc quantitas duorum nummorum & dimidii, ultra quam nulla mulier absque tutore efficaciter fideiubere potest, nisi sit mercatrix, e) vel antea certiorata fuerit de iuribus feminis competentibus, iisque renunciavit. f) Mulier mercatrix vero dicitur secundum mentem iuris Lubecensis vidua mercatoris, quae in audientia, consentientibus tutoribus suis, vel proximis consanguineis, ex certa scientia, eam mercaturae gnaram optimeque rebus suis prospecturam, a magistratu mercatrix publice declaratur, g) & deinde mercaturam vere exercet. h) Non tantum vero ea mulier mercatrix

d) Statutorum Lubecensium Lib. 1. tit. 10. art. 1. Es mag keine Frau ihr Gut verkaufen noch versehen ohne ihrer Vormünder Vollwort, Wissen und Willen. Lib. 3. Tit. 10. art. 13. Es kann keine Frau, sie sey denn eine Kauff-Frau, mehr kaufen, ohne ihres Mannes oder ihrer Vormünder Wissen, dann Leinewand und Flachß zu ihres Hauses Nothdurfft.

e) Lib. 1. Tit. 10. art. 1. So mag auch keine Frau höher Bürge werden, ohne Willen der Vormünder, dann vor drittehalb Pfening, außserhalb derer, welche Kaufmannschaft, Handel und Wandel treiben, was dieselben geloben, das müssen sie gelten und bezahlen. Et rursum Lib. 1. Tit. 5. art. 7. dicitur: Es wäre dann, daß

die Frau mitgelobet, welches doch dahin zu verstehen, wenn sie eine Kauff-Frau gewesen ic.

f) Pertinent huc verba finalia cit. art. 7. tit. 5. Lib. 1. Es wäre dann, daß die Frau mit gelobet, welches doch dahin zu verstehen, wenn sie eine Kauff-Frau gewesen oder ihrer Fräulichen Gerechtigkeit erinnert und sich derselben verziehen, so muß sie mit zahlen helfen. En! infelicem iuris germanici & romani mixturam, quae quoad hunc articulum etiam in ius Lubecense pervenit.

g) Verba Statutorum Lib. 2. tit. 1. art. 14. de hac re sunt: Wäre sie aber eine Kauff-Frau und also vor dem Rathe gezeuget ic.

h) Lib. 3. tit. 6. art. 21. Eine Kauff-

catrix dicitur, quae tanquam vidua mercatoris sola quaestuariam exercet negotiationem, verum etiam, experientia teste, videtur talis, quae tanquam vxor mercatoris i) communiter & vna cum marito ex auctoritate magistratus negotiatur. k) Quamobrem tali casu vxor quasi societatis iure l) & tanquam correa debendi pro marito tenetur, nec poterit vti SCti Velleiani beneficio, etiamsi pro aliis intercesserit, ne bona fide contrahentes inique decipiantur. Attamen ne mercatoris viduae ex calliditate quadam, vt se subtraherent tutorum imperio, declarationem mercatricis a magistratu flagitarent, sancitum est a Lubecensibus, mercatrices tantum in causis commerciorum a tutela immunes esse, ac masculorum iure gaudere; caeteroquin vero in omnibus quaestionibus sexui imbecilliori equiparari. m) Itaque indubitati iuris est, de causis commerciorum tantum intelligenda esse ea,

Kauff-Frau, was sie kauft, muß sie zahlen. Eine Kauff-Frau aber ist, welche aus- und einkauft, offene Laden und Fenster hält, mit Gewicht, Wage Maß und Ellen aus- und einwäget und misset.

i) Exempla vxorum mercatricum licet perpauca sint, inveniuntur tamen, quae adducit Henr. BALEMANN in praestantissima dissert. inaugurali de Foemina ex antiquitatibus legibusque romanis germanicis & praesertim Lubecensibus Sect. 2. cap. 5. §. 9.

k) Igitur non intelligitur communem negotiationem exercere, si mulier merces vendat e taberna & curam gerat rerum: (hoc enim iure domesticae so-

cietatis, quae semper est inter coniuges, agit) nisi in specie conventio communem negotiationem ineundi inita & mulier publico decreto pro mercatrice confirmata sit.

l) Societatis enim ea est obligatio, vt socius pro socio obligetur L. 82. D. pro socio.

m) Expresse hoc innuunt verba des Obern Stadt-Buchs Ordnung in adpendice secunda Statutis Lubecensibus adnexa: daß die declarationes der Kauff-Frauen, und die Macht die ihnen dadurch gegeben wird, nicht auf das Obere Stadt-Buch, sondern allein auf ihren Kauff-Handel gemeinet sey etc.

ea, quibus iure Lubecensi mercatricibus, absque tutorum auctoritate valide contrahendi, atque aliis se obligandi facultas concessa est, qua de re nec restituito in integrum v. c. ex capite non adhiberi curatoris, ipsi competit; cuius generis difficultates mercatura non admittit. Haecenus de feminis. Quod ad *obiectum* igitur seu obligationem, quam quis in fidem suam recipit, attinet, iure nostro idem, quod iure romano (§. IV.) sancitum est, nullam a marito exigi posse fideiussionem constante matrimonio pro conservanda dote, nisi prodigalitas mariti adpareat, aut fuga vel inopia metuenda sit. n) De fideiussionis autem *effectu* quum etiam agendum sit, suboritur quaestio, an iure Lubecensi fideiussor gaudeat ordinis beneficio? quod & olim (§. IV.) & hodie nonnullibi (§. VII.) fideiussori denegatur. SCHILTERVS, hanc quaestionem inquirens, negativam sententiam CAMERARII (sup. §. VII. in fin.) veriorem esse existimat, eamque ex verbis & mente articuli cuiusdam o) exigere studet, hoc argumento. *Si excussionis exceptio*, inquit, *de hoc iure locum haberet, etiam damnus non a debitore, quippe qui solvendo non est, sed a fideiussore esset resarciendum; Atqui posterius*

n) Vid. Statut. Lubecens. Lib. 1. tit. 5. art. 10. Es darff niemand gegen seine Ehe-Frau, damit er unbeerbet, oder auch ihren Freunden ihren Brautschas verbürgen, es wäre denn, daß er ihr beyderseits Gut unnützlich verschwendete mit böser Gesellschaft, Doppelspiel und anderer Unart und solches beweislich wäre; dann auch wann er umh Schuld willen arreſtirt oder sonstig flüchtig würde, und er seine Frau gerne mit sich nehmen wolte, auf diese Falle soll

er der Frauen und den Freunden den Brautschas zu verbürgen und sie ihm zu solgen schuldig seyn.

o) Lib. 3. Tit. 5. art. 1. Wird einer zum Bürgen gesetzt, für Schuld, auf gewisse Zeit, der Bürge muß auf den Fall der Nichthaltung, die Schuld bezahlen: Für den Schaden aber darf er nicht antworten, sondern der Principal muß denselben gelten und richtig machen, es wäre dann ein anders ausdrücklich paciscirt und bedingt.

posterior textus negat, igitur & prius. p) Sed falsa res est, modo verba articuli paulo curatius inspiciamus. Articulus autem nominatus ne villo quidem verbo meminit ordinis beneficii, aut illud excludit, sed regulam ponit fideiussorem teneri ad solutionem. Quoniam igitur antea (§. IX.) iam dictum est, ea, quae statutis non continentur, ex iure communi diiudicanda esse, atque constat, beneficia iuris communis non nisi expressa legis particularis dispositione tolli posse, nec id beneficium statutis nostris nominari, aut expresse sublatum esse: luculenter colligi posse arbitramur, exceptionem ordinis secundum ius Lubecense locum omnino obtinere. q) Confirmarunt autem Legislatores Lubecenses illud beneficium, quo pluribus fideiussoribus, apud eundem creditorem, pro eodem debitore & debito, eodemque modo datis, subvenitur legibus romanis, r) vt quilibet eorum non in totam summam teneatur, sed in viriles tantum portiones. s) Id vero singulare est, quod sine cessione actionum contra confideiussores agere liceat. t) Denique

p) Vid. Ioh. SCHILTERVS in praxi iuris romani in foro germanico Ex. 48. §. 23. 24. Cuius auctoritate HEINECCIUS in Elem. iuris german. Lib. 2. part. 1. §. 465. apud Lubecenses cessare illud beneficium perhibet.

q) Caeterum iis, qui contrariam sententiam praxi forensi accommodatiorem putant, nihil derogatum cupimus.

r) Ipso iure quilibet in solidum tenetur, ope exceptionis autem epistola seu rescripto D. Hadriani tantum in viriles por-

tionem §. 4. I. de fideiussoribus L. 26. 27. 51. D. eod.

s) Statut. *Lubecens.* Lib. 3. Tit. 5. art. 2. So zweene, drey oder mehr, in gemein Bürge würden, für einen, auf eine Summe Geldes und solch Geld auf die bestimmte Zeit nicht ankommen würde, so müssen die Bürgen sämtlich, ein jeder seine Quotam zahlen.

t) Vid. cit. art. 2. tit. 5. Lib. 3. Würden sie aber ein für alle gelobet haben, so mag der Creditor alle Bürgen, oder aber einen unter ihnen, welchen er will um die
E Bezah

que autem fideiussoris heredes statuario iure nostro, aequae ac iure romano (§. IV.) tenentur, etiam si nulla eorum facta fuerit mentio. u) Reliqua, quae statutis nostris, circa fideiussionem sancita sunt, per censere, studio omittimus, quoniam ad futuram quaestionem minus facere videntur.

§. XII.

DE MANDATO CVM INTERCESSIONE SECVNDVM
IVS LVBECENSE.

Videamus nunc, qualis sit statutorum Lubecensium de mandato cum intercessione, seu qualificato, iuris communis dispositio? Cuius negotii nomen quia non legitur in statutis, nec ius romanum apud Lubecenses abrogatum est, (§. IX) adfirmamus intrepide, ius romanum etiam hodie apud nos constituere regulam in causis mandati qualificati. Attamen apparebit statim, mandatum consilii, cuius tractatio futura est, in effectu idem esse ac illud, quod iure communi mandatum qualificatum appellatur; licet quoad modum intercedendi valde differant.

§. XIII.

DE MANDATO CONSILII EX IVRE LVBECENSI. LIB. III.
TIT. IO. ART. VNIC.

Vt autem haec de *Mandato Consilii* disputatio rite
fusci-

Bezahlung ansprechen, und, da er
alsdann nicht bezahlt würde, von
den andern, oder so etliche davon
verstorben, von derselben Erben,
solches fordern, bis zu der ganzen
Bezahlung, deß haben sie doch

ihren Regreß von den andern
Mitgelobern, oder derselben Er-
ben, solches wiederum zu fordern.

u) Patet id ex memorati articuli
verbis: oder so etliche davon
verstorben, von derselben Erben &c.

suscipiatur, placet antea de theoria generali *arciculi vni-*
ci Tit. 10. Lib. 3. eiusque aetate praefari nonnulla, quae
 sequentia specialiora non parum illustrabunt. Verba ar-
 ticuli nostri haec sunt: Will jemand einem Frembden
 sein Gut nicht verkauffen und ein ander stehet dabey
 und sager: Ihr möget es ihm wol vertrauen, die
 Bezahlung wird euch wol; wird der Verkäufer von
 dem Käufer nicht bezahlt, so muß derjenige zahlen,
 welcher den Frembden loben thät, dadurch der Ver-
 käuffer verführet worden. In latino exemplari statuto-
 rum verba concepta sunt ita: *Si quis ei, qui peregrino*
merces suas venditurus non erat, dixerit; emptori fidem
secure haberi, solutionemque subsequituram; cum non solvit-
ur ab emptore precium, qui peregrinum commendavit, ut
inde venditor induceretur, ad solvendum tenetur. Perlu-
 stranti mihi systematicam IOACHIMI KOLLII collectio-
 nem x) statutorum Lubecensium ex variis manuscriptis
 exemplaribus desumptorum, ut aetatem articuli eruerem,
 existimabam, postquam eius collectioni hunc articulum
 non insertum deprehendebam, eundem ante novissimam
 iuris Lubecensis revisionem a. 1582. susceptam & a. 1586.
 publica auctoritate, germanico & latino idiomate im-
 pressam, vel non existitisse, vel in vigore non fuisse.
 Attamen haec opinio me magnopere fefellit. Nam hic
 articulus iam existat in antiquissimo iuris Lubecensis co-
 dice vernaculo, in membranis exarato y) a. 1240. qui
 etiam nunc adservatur in Cancellaria civitatis Lubecen-
 sis

E 2

sis

x) Quae sub titulo edita est:
 Ioach. KOLLII Rechtsbuch, dar-
 inne die Artickeln, die man Lübisck
 Recht nennet 1586.

y) Quem ex codice membra-
 naceo edidit B. Ernestus Ioachi-

mus de WESTPHALEN in
 Monumentis ineditis rerum ger-
 manicarum praecipue Cimbri-
 carum & Megapolensium Tom.
 III. p. 667.

sis & inscribitur articulus, qui in ordine ibi est art. 229. z) van Lüden de verkopet unde koper. Verba autem sunt: So wor en Man wat cōst und de ghene der vercōst sprecket, hir ne hebbe juxta nene Kunde, unde is dhar en ander bi, de sprecke, ghi möghent eme wool don, dat Ghelt woert ju wool, de ghene mit dorvore antworden, de alsdins gesprocken heft, et woert ju wool, jos men eme dar Schuld umme gisft vor Gherichte. Quoniam igitur & antiqui & hodierni codicis dispositio quoad rem ipsam in omnibus convenit, manifesto constare videtur, illam ex obsoleta lingua solummodo translata fuisse in hodiernam a iuris Lubecensis revisoribus. Alterum, quod proposuimus, est, quo explicatur articuli nostri thema. Illud autem ex ipsis legis verbis apparet. Etenim ea satis superque indicant, ex simplici & generali laudatione, & adfirmatione aliquem solvendo esse; ideoque, quod hoc respectu idem est, ex nudo consilio, effectum intercessionis ad indemnitatem oriri. Quamobrem probare non possumus sententiam HERINGII, qui de dolosa quadam commendatione hunc articulum intelligi non obscure innuit. a) Nec vero

MEVIUS

z) Receptionem veterum dispositionum iuris Lubecensis in novissimam eius revisionem egregie pro more illustrat Reipublicae nostrae Syndicus & Reverendi Capituli Praepositus Iohannes Carolus Henr. DREYER in diss. de formula receptionis iuris Lubecensis eiusque indole forensi in civitatibus Holsatiae pag. 28. fqq.

a) Vid. Eius saepe dict. Tractatum de fideiussoribus cap. 18.

n. 12. fqq. "ac longe quidem, inquit, maior oboritur commendanti & depraedicanti difficultas, si probetur illum notitiam habuisse, quo in cardine tum temporis, cum quaeretur, res commendati, (alias ipsi satis noti) versarentur, vel pro commendatione lucellum aliquid eum accepisse, ut in specie consideret. Vix enim est, ut doli mali suspicionem non incurrat. Atque illud ipsum nomi-

MEVIVS b) rectius videtur sentire, si ad hanc indemnitate obligationem nudam & generalem commendationem haud sufficere, sed speciali, qua fides impetretur, opus esse docet; nec alia verba aequipollentia loquentem obligari putat, quia verba statuti de ea non loquantur. Qua ratione autem verba consilii generaliora concipi poterunt, ipsis enunciativis huius articuli verbis: *Ihr möget es ihm wohl vertrauen!* Persuasionem vero, cuius vim iis inesse MEVIVS existimat, videmus nullam. Proferens enim haec verba nihil aliud agit, quam ut nude & simpliciter dicat quid sibi bonum videtur. Vnde vero voluntatem loquentis ut id praecise fiat ex his verbis elicies? Liberumne est accipienti an consilium sequi velit, nec ne? Praeterea etiam verba legis enunciativa: *Ihr möget es ihm wohl vertrauen, die Bezahlung wird euch wohl,* ideo videntur inserta, ut adpareat, ex eiusmodi verbis generalibus loquentem teneri ad indemnitatem. c) Itaque missis aliorum opinionibus, ne longiores simus, & futura praeoccupemus, mandatum consilii Lubecense nihil aliud est quam nudum consilium ratione modi, quoad effectum vero, intercessio, & speciatim quoddam mandatum cum intercessione, seu qualificatum, quoniam obligatio alterius nondum contracta, sed mox contrahenda suscipitur. Ex quo intelligitur, quid sit id, de quo disputetur. Itaque *de consilio, quod vi singularis dispositionis iuris Lubecensis effectum intercessionis speciatim mandati qualificati producit,* agendum erit; adeoque de in-

E 3

inter-

nominatim Statutum est iure Lubecensi Lib. 3. Tit. 10. Forfan autem HERINGIVS inductus est verbis articuli finalibus: *da durch der Verkäufer versühret worden; sed ad id respondebimus infr. §. 16.*

b) In Commentario in Ius Lubecense Lib. 3. Tit. 10. n. 36. sq.

c) Conf. STEINIVS in der Abhandlung des Lübschen Rechts, III. Theil, §. 216.

recessionis quadam specie ex iure particulari germanico Lubecensi, quod a iuri communi & romano & germanico recedit. Sed quoniam omnia persequimur, (volumus certe,) dicendum est etiam, *cur iuris Lubecensis compilatores eiusmodi consilium insigniverint nomine mandati consilii*, quum tamen verba haec denotent res e diametro contrarias, ideoque secundum usum loquendi inter se pugnare videantur. Vt autem illud, quod in hac re verisimilius videtur, sequamur, nulli dubitamus, statutorum conditores mandatum qualificatum iuris communis ante oculos habuisse. Quoniam igitur illi ipsi dispositionem condere voluerunt eam, vt in casu articuli nostri eadem obligatio oriatur ex consilio, quae secundum ius commune ex mandato qualificato, quis est, qui amplius miratur, cur mandatum consilii sit dictum? Atque etiam hanc coniecturam a vero non procul abesse probant verba rubricae tituli nostri: *dem Befehl, welcher rathswaise geschicht*; quae latinis verbis exprimi possent: de mandato qualificato, quod per modum consilii contrahitur. Hactenus de Mandato Consilii generalitatem. Specialiorem autem nunc commentationem aggressurus, in subiecto, obiecto, modo, & effectu verborum labor.

§. XIV.

DE PERSONIS QVAE EX MANDATO CONSILII OBLIGARI POSSVNT.

Primum igitur specialius disquirendum est de personis, quae ex Mandato Consilii obligari possunt. Quemadmodum autem *naturaliter* illi omnes, qui rationis usu destituuntur, consilium dare impediuntur in totum, atque pro parte, seu in certis causis ii, qui nullam rei, de qua consilium expectatur, notitiam habent; quoniam,

quam,

nam, vt supra (§. II.) diximus, consilium est declaratio alterius, quid ipsi bonum videtur, quam praecedat consultatio, quae est actus intellectus, quo res plures considerantur & inter se conferuntur, ac tandem ex multis antea inter se collatis vnum tamquam vtilissimum suggeritur: ita *civiliter* ex mandato consilii obligari nequeunt, qui contrahendi facultate ex legum dispositione non gaudent. Huiusmodi autem personae quum iure Lubecensi etiam feminae sint, placet inquirere, quatenus eae obligari possunt ex consilio dato. Ad hanc quaestionem quid respondendum sit, ex iis, quae antea diximus, in promptu est. Nam vidimus (§. VIII.) mandatum qualificatum hodie in effectu non diversum esse a fideiussione. Igitur eadem, quae de fideiussione, ad mandatum qualificatum extendi debent. Atque etiam, quoniam iure communi romano & germanico feminis interdicta est omnis generis intercessio, mandatum qualificatum eas efficaciter dare non posse, manifesto sequitur. Quamobrem, quum feminis Lubecensibus fideiubendi facultas restricta sit, ad mandatum qualificatum, adeoque ad mandatum consilii, quod secundum praecedentem (§. XIII.) species est mandati qualificati, porrigenda sunt ea, quae superius (§. XI.) de fideiussionibus mulierum ex statutis nostris demonstravimus. Quocirca femina, quae nullam mercaturam ex publica auctoritate facit, consilium dare sine consensu curatoris impeditur ultra valorem duorum nummorum & dimidii, d) cum consensu autem illius ultra hanc quantitatem consilium valide praebere posse & obligari, nullibi adest dispositio prohibitiva. At vero mulierem mercatricem e) omnino posse consilium praebere ad effectum intercessionis, prout mafculos

d) Repete hoc loco, quae supra §. XI. ibique lit. e. sunt dicta.

e) Qualis ea sit optime definiunt statuta nostra in locis supra §. XI. lit. k. & l. expressis.

sculos, sed tantum in caussis commerciorum, f) tam ex his ipsis, quam ex supra allatis pater. Sed alia quaestio, an quilibet civis Lubecensis, cuiuscunque sit conditionis, ex consilio obligetur tamquam intercedens? discutienda suboritur. Quam quaestionem si quis collatis articuli verbis diiudicare velit, is sine dubio ex principiis generalibus adfirmativam sententiam propugnabit, quia in statutis & qualibet stricta materia, verba, prout sonant, intelligenda sunt, nec nos dicere aut restringere debemus, quae statuta nominatim non dicunt aut restringunt. g) SIGISMUNDVS FINCKELTHVSIVS h) vero dispositionem articuli nostri restringit ad mercatores, in quibus fides requiratur exuberantissima. i) Quod si autem vera esset eius limitatio, ratio tamen, quia in mercatoribus abundare debeat fides, non satis exquisita haberetur. Nam quid aliud denotat illa ratio, quam si diceres, mercatores debere magis honestos esse quam alios? Verior autem ratio, cur obligent mercatorum commendationes, licet generales sint, videtur ea, quia hae moribus omnium fere locorum, & generali & unanimi consensu habentur qualificatae, & supponunt intercessionem ob fidem commodumque publicum, quod redundat ex mercatura. Praestructis igitur illis principiis conformis erit conclusio, ex consilio nudo & generali non tantum obligari mercatores, sed etiam omnes cuiuscunque sint conditionis, quod articuli verba generalia:

und

f) Vid. quae supr. not. §. XI. ibique lit. n).

g) Conf. L. 64. §. 9. sol. matr. dos quemad. pet. L. 71. de adquir. vel omit. hered. L. 12. D. qui & a quib. manum. lib. non fiant. L. 21. C. de probat.

h) In Observ. pract. obs. 16. n. 8. 9.

i) Ex eadem ratione multi ICti causam obligationis ex contractu aut commendatione deducunt, v. c. HERING. p. 1. c. 27. n. 282. BEN. CARPZOV. in Vol. disput. hist. polit. iurid. Dec. 3. pos. 4. n. 20. & in Proc. iur. in for. Sax. tit. 21. art. 2. n. 19.

pressos. Quae quum ita sint, dicendum est etiam, quid existimemus, si quaeratur, an in quolibet emtionis venditionis contractu procedat tituli nostri dispositio, an eo solummodo casu, si emtor sit peregrinus, quum articulus loquatur de peregrino einem Frembden. Peregrinus autem hoc loco non videtur is, qui extra provinciam degit; sed tertius quidam homo ignotus seu talis, cuius conditionem qualitatemque ignorat venditor, eamque ob causam non sibi met constat an fidem ei tribuat. Quocirca dispositio tituli nostri admittenda est in omnibus venditionibus, siue emtor sit civis Lubecensis, siue peregrinus, modo qualitatem eius & conditionem venditor nesciat. Quodsi autem aliter comparatum scivit, ac commendans dixit, frustra ab eo damna petit, qui suam magis scientiam, quam alienam laudem, quam falsam scivit, sequi debuisset. Ex fide enim sua ipsius, non aliena, egisse videtur, atque eum idoneum esse comprobavit, quem admisit. m) Haec autem disputatio, an obligatio ex mandato consilii tunc cesset, si accipiens facili negotio veritatem resciscere potuerit, incassum reddit, quia iuxta articulum nihilominus commendatio omissioni indagationis, & contractui causam dedit. n)

§. XVI.

DE MODO CONTRAHENDI MANDATI CONSILII.

Sequitur iam ex instituti ratione ea pars disputationis, qua circa modum intercedendi differentia iuris Lubecen-

m) Vid. L. 10. §. 1. qui satis cog. L. 3. §. 3 vti in possess. legat. vel fideicommiss. servand. causa esse liceat. L. 3. D. de fideiussor.

n) Vid. Dav. MEVII comment. in ius Lubecense Lib. 3. tit. 10. n. 34. 35.

becenſis a iure communi oſtenditur. Magnopere autem hoc loco ius Lubecenſe deviat a iure communi, quod ex huiusmodi generalibus & indeterminatis locutionibus veram interceſſionem oriri negat. o) Nam iure communi nuda nec commendatio nec conſilium, quamvis hoc ſpeciale, & ad certum negotium directum ſit, p) ad indemnitate[m] obligat; q) ſed qualificatum eſſe debet, ita vt vel fraudulentia quaedam acceſſerit, r) vel aliqua-

F 2

lis

o) Nam qui verbis imperſonalibus v. c. *Satisfit tibi*, vti-
tur, ab omni exactione liber eſt,
tanquam ſi nihil promiſerit Nov.
115. cap. 6. niſi ex circumſtantiis
adpareat promiſſiorem de ſe lo-
cutum eſſe. arg. L. 125. D. de
Verb. Sign. LEYSER Spec. 152.
med. 5.

p) Inter limitationes regulæ,
quod conſilium neminem obli-
get, hanc quoque ponunt com-
muniter, ſi ſit ſpeciale, eamque
ex L. 13. C. quod cum eo qui in
aliena poteſtate deducunt. Sed
contrarium cum LEYSERO mi-
hi videtur ex L. 7. §. 10. D. de
dolo malo apparere, vbi contra-
eum, qui idoneum, cui crede-
retur, adfirmarat, actio denega-
tur. Nec obſtat memorata L.
vlt. C. Ea enim de caſu ſingu-
lari, quo dominus ſervum pro-
curatorem ſpecialiter mutui, ali-
uſve contractus caufa commen-
dat, agit. Is ſine dubio ex man-
dato obligatur, quum animum
ſe obligandi fatiſ declarat. At qui

extraneum ſic commendat, nec
mandat, nec obligare ſe vult.
Igitur fundamentum omne obli-
gationis deficit. LEYSER Spec.
152. med. 2.

q) Conſilii enim natura eſt,
vt quamvis excitet ad delibera-
ndum, non tamen obliget ad ſe-
quendum L. 77. §. 24. D. de le-
gat. 2. Videantur etiam leges
paſſim notatæ §. 6. I. L. 2. §. 6.
L. 12. §. 12. D. mandati L. 47. D.
de reg. iur. cap. 26. de reg. iur.
in 6.

r) Nimirum ſi conſilium frau-
dulentum tendit ad contractum,
& exinde accipiens læſus fuerit,
tale conſilium dans læſo tene-
tur ad intereſſe, omneque da-
mnum reſarciendum; & qui-
dem actione ex contractu, ſi dans
ipſe cum læſo contraxerit &
dolus in contractum incidit,
v. c. ſi quis dolo ſuaſerit heredi-
tatem tanquam minimam, pre-
tio minimo vendi & ipſemet
eandem poſtea emerit L. 13. §. 5.
D. de actionibus emti & venditi
L. 9.

lis consiliarii aut commendatoris suscepta fuerit obligatio; s) vel imperitia eius, qui peritiam suam pro certa quasi mercede locaverit, aut honorarium eius intuitu acceperit, t) vel & mandatum intercesserit. u) Qui ergo expressis verbis consilio periculum recipit, sane declarat se mandandi magis, quam consilium dandi animo accessisse, atque indemnitate praestitutum. At vero obligatio

L. 9. pr. D. de dolo malo L. 4. C. de hereditate & actione vendita; si vero ipse non contraxerit, nulla actio laeso competit ad interesse consequendum; contra dolosum consultorem datur famosa actio de dolo. L. 47. D. de reg. iur. L. 18. pr. & §. 4. D. de dolo malo ad omne interesse; e. g. si quis laedendi animo consilium dederit alteri, ut pecuniam credat tertio, quem scivit non idoneum esse. arg. L. 8. D. de dolo malo. conf. W. A. LAVTERBACH diss. de consiliis eorumque iure part. 2. cap. 1. th. 8.

s) Vid. Dav. MEVIUS P. 8. dec. 120. n. 4. Nic. Chph. LYNCKER diss. de Commendatione speciali cap. 2. th. 14. §. 1.

t) Igitur talis consultor non tantum ex contractu locationis conductionis, in quem cadit consilium & mandatum §. 13. I. L. 1. §. 4. mandati videtur teneri; sed etiam ex culpa, quam admisit, qui artem proficitur & peritum se ipsius adfirmavit. Imperitia enim culpa adnumeratur L. 132. D. de reg. iur. Atque etiam ra-

tio L. 2. §. 6. D. mandati proposita: quod non exploraverit, an consilium sibi expediat, cessat, quum artis illius imperitus sit, cuius peritia ad causae cognitionem est necessaria. Quapropter nulla culpa imputari potest accipienti, sed ea vnice residet apud eum, qui artem proficitur, & adfirmat se scire tanquam artificem, & postea ignorantia sua peccat, ideoque merito ad damnum refarciendum tenetur aequae ac si ipse damnum dedisset arg. L. 9. §. 5. D. locati conducti. L. 2. D. quod quisque iuris in alterum statuerit. conf. Christ. KORMATIS de iure consiliorum & conclusionibus iuris ad capitulationem Iosephi I. commendatio cap. 10. th. 67. LAVTERBACH. cit. diss. p. 2. c. 1. th. 6. Petr. MÜLLER ad STRVVII Syntag. iur. civil. Ex. 22. th. 8. lit. §.). LEYSER Spec. 154. med. 12.

u) Vid. Herm. Henr. ab ENGELBRECHT Observationum selectiorum forensium Spec. 2. Obs. 54.

gationem ex consilii natura nasci nullam, nisi ex concurrente vel delicto, vel culpa, vel adiuncta quadam securitatis promissione, quis est, qui non intelligat? Quamobrem inutilis videtur ea limitatio, quam alii superioribus addunt; x) si accipiens aliter non fuisset negotium initurus. Nam ratio regulae, ut cuique liberum sit apud se explorare, an consilium sibi expediat, etiam hunc casum comprehendit. Accedit vero id, quod in iis legibus, quas dissentientes adducunt, mandandi animus praesupponatur. y) Perspicuum igitur est consilii, non fraudulentum, nullam esse obligationem iure communi, nec sufficere, laudationem iunxisse, commendasse alterum, ut ei pecunia crederetur, & pro scientia sua ac credulitate adseruisse alteri sufficere; sed requiri, ut, ad indemnitate[m] contra consultorem agens praeter probationem commendationis, fraudem quandam, vel caeteras superius adductas qualitates prober. Longe faciliore ratione obligatio ex consilio iure Lubecensi ducitur. Nam consilium, laudatio, adfirmatio generalis aliquem solvendo esse, consiliarium semper obligat ad indemnitate[m], si creditor eius verbis inductus fuit, ad fidem ignoto emtori habendam. Itaque ad intercessionis validam obligationem iure Lubecensi sufficit, ut quis generaliter

F 3 tan-

x) v. c. tantum nomino STRUVIVM in Syntag. iur. civil. Ex. 22. th. 8. de COCCII in iure controverso Lib. 17. tit. 1. qu. 8. qui hanc limitationem requirunt ob L. 6. §. 5 D. & §. 6. I. mandati vel contra. Verior autem nostra sententia videtur ob L. 1. §. 14. D. depositi vel contra L. 2. §. 6. D. mandati vel contra, nec obstant illae leges memoratae. Vid. GOTHOPRE-

DVS ad c. L. 6. §. 5. Petr. MÜLLER ad Struvium Ex. 22. th. 8. lit. 2. not. II. W. A. LAUTERBACH Colleg. Th. Pract. Lib. 17. tit. 1. §. 17.

y) Iustum igitur est, ut in hisce negotiis distinguendis contrahentium magis voluntas, quam verborum conceptio inspicatur. arg. L. 9. C. quae res pignori obligari possunt L. 10. §. 7. D. mandati.

tantum dicat, emtorem esse solvendo. Probant enim id ipsum verba articuli generalia, & indeterminata: *Ihr möget ihm wohl vertrauen, das Geld wird euch wohl.* Sed cum dicimus consultorem obligari ex verbis eiusmodi generalibus, si venditor alias non venditurus fuisset, adeoque, quod idem est, si consilium causa impulsiva contractus fuerit, prout titulo nostro exprimitur: *Will jemand einem Fremden sein Gut nicht verkauffen & in sine dadurch der Verkäuffer verführet worden; eruendum erit, quo sensu accipienda sint articuli verba finalia?* Forfan autem ex iis colligeret quis auctoritate HERINGII, z) & KORMATIS a) ex dolo tantum consilio intercessionis effectus oriri. Sed falso. Nam si dolosus consultor tantum obstringeretur iuxta statutum, certe dispositio- nem condidissent Lubecenses, quae iam iuris communis esset generalis, quod creditu non est dignum. Accedit etiam, quod sub initio tituli, quo verba consilii obligatoria proponuntur, nihil memoratur de dolo, quo circa finalia verba de doloso consilio nulla ratione solida intelligi queunt. Maxime autem ad hanc rem facere videtur, quod voces: *verführen, verführet werden*, vernacula lingua nostra non semper malo sensu accipiendae sint, atque denotent, *et decipere aut dolo alterius decipi*; sed frequentissime significant *per aliquem, sive per aliquid determinari*. b) Itaque ex tituli nostri verbis finalibus perspicuum est, consiliarium, cuius laudatione venditor fuerit commotus ad fidem ignoto emtori habendam, damnum rescarcire teneri. Atque, quum, vt antea exposui, ven- ditor-

z) De quo supra §. XIII. diximus.

a) In Comment. de iure consil. cap. 10. th. 36. ibi ait: Lubecenses eundem casum statutis suis inseruisse, quem Decif. E- lect. Saxonica 42. de dolosa

commendatione proponit.

b) Quo sensu saepissime nos vti voce *verführen* nemo nescit. Ita enim dicitur v. c. daß ihm ein Freund oder das schöne Wetter zu einem weitläufigen Spaziergange verführet habe.

ditorem consultoris verbis determinatum fuisse requiratur, facile colligitur emtionis venditionis contractum consilium praecedere, ob verba tituli: *Bill jemand einem Fremdden sein Gut nicht verkauffen*, quo vim mandati iure Lubecensi accipiat. Quod si ergo consilium, aut commendatio causa contractus impulsiva non fuerit, aut contractui iam perfecto accesserit, aut quis alterum laudaverit ignorans, quod alius adstans de venditione cum ipso ineunda deliberet, illeque, audita laudatione, cum eo contrahat, nullum contra laudantem agendi ius habet, etiamsi suum ab emtore consequi nequeat. c) Eiusmodi enim laudatio, aliquem solvendo, aut divitem esse, omnibus numeris consilio haud convenit, cui vis mandati tribuitur; quia consultor ignorat venditionem, cuius scientiam tamen ius nostrum requirit, verbis: *Und ein ander stehet dabey und saget*. Ex iisdem vero articuli verbis id quoque perspicitur, iuris Lubecensis conditores tum demum intercessionis effectum ex consilio oriri voluisse, si consultor sua sponte, & inconsultus dederit consilium. Et quamvis illud iniquum existimetur, quia consilium gratuitum & spontaneum ex amicitia & humanitatis officio trahit originem, quod nemini damnosum esse debet, quum de futuro satis callidus & prudens nemo sit; tamen non adeo durum videtur, quia etiam iure communi sponte se offerens ad negotium aliquod omne damnnum praestare tenetur. d) At vero, si quis a venditore interrogatus de conditione emtoris respondeat de sua tantum scientia, nec fidem emtoris extollat fraudulenter, nec obligationem in se suscipiat, non adparet, cur consiliarius de infelici eventu teneatur iure nostro, quod

c) Vid. Dav. MEYER in in der Abhandlung des Lübschen
comment. in ius Lubecense n. Rechts III. Th. §. 216. not. ***).

31. 199. & Ioach. Luc. STEIN

d) arg. L. 1. §. 35. D. depositi
vel contra.

quod hunc casum non proponit. Quapropter, ut saepe notavimus, inspiciendum erit ius commune, si ulterius inquirere volumus, quatenus interrogatus consultor teneatur. Videtur autem distinguendum esse, an quis gratis, an interveniente pretio consilium dixerit; priori casu dolum praestare, posteriori ad levissimam culpam teneatur. Ex quibus omnibus, quae de modo contrahendi mandati consilii tradidimus, commode intelligitur, hanc iuris Lubecensis dispositionem de consilio obstringere eum, qui verbis generalibus, & sponte sua, emtorem, creditori ignotum, laudat, cum quo venditor, non contraxisset, vel fidem de pretio habuisset, nisi fecisset consilio suo, ut emtori crederetur. Sed haec haec haec.

§. XVII.

DE EFFECTU MANDATI CONSILII.

Restat igitur, ea pars, qua de Mandati Consilii effectu agitur. Est autem hic simplicis intercessionis & speciatim mandati qualificati iuris communis effectui in totum similis, ita ut consiliarius praestare debeat solutionem, si debitor principalis non solvat. Sic enim leguntur verba tituli nostri: Wird der Verkäufer von dem Käufer nicht bezahlt, so muß derjenige zahlen, welcher den Fremden loben thät. Itaque, quum mandatum consilii contineatur intercessione minus principali seu subsidiaria, & debitor maneat obligatus, consiliarium tamquam minus principaliter, seu accessorie obligatum, ante excussionem principalis debitoris conveniri non posse, sed exceptione ordinis seu excussionis tutum esse, nemo non videt. Huiusmodi enim consiliariis & commendatoribus, qui quoad effectum fideiussoribus comparantur, non deneganda sunt illa beneficia iuris, quae alias intercessoribus competunt. Iure autem communi & particulari nostro

(§.XI.)

(§. XI.) omnibus intercessoribus succurritur hoc beneficio, ergo etiam illis, qui pro commendatis fidem interposuisse habentur. His praestructis, quibus consultoris intercessionem subsidiariam evicimus, facile patet obligatio contrahentium, & personae concurrentis seu consiliiarii. Contrahentium autem nomine duplex persona titulo nostro continetur, quarum altera venditor est, & rem tradit; altera eam emit atque pro hac pretium solvere tenetur. Ac *venditoris* quidem obligatio est, ut primum emtor ab eo conveniatur eiusque in facultates inquiretur: tum demum vero, quando emtor non solvit, aut eum non solvendo esse videt, consiliiarius conveniri potest efficaciter, ut nulla exceptio attendatur. Attamen, si plures eundem ignotum commendarunt, & fidem pro hoc simul interposuerunt, nec beneficium divisionis iis denegandum esse ex analogia iuris nostri (§. XI.) videtur. Effectus autem *debitoris* seu *emtoris* obligationis in promptu est, quum in nexu obligationis cum creditore maneat. Is igitur, quamvis intercesserit mandatum consilii, quod tantum subsidiariam intercessionem involvit, tamen creditori tenetur ad solutionem. At vero, si non solvat, & venditor solutionem a consultore acceperit, huic vicissim indemnitatem, sicuti iure communi debitor principalis mandatario qualificato, praestare tenetur. Ex his omnibus haud difficile putamus exquirere, quanam sit obligatio *consiliiarii*, seu personae ad venditionem consilio concurrentis? Generaliter enim tamquam intercedens subsidiarius est obligatus; speciatim tamquam mandatarius qualificatus. Nam si emtor tamquam debitor principalis non solvat, consiliiarius tenetur ex fideiussione subsidiaria. Attamen solventi consultori patet contra reum principalem regressus; adeoque beneficium cedendarum actionum, quo fideiussor non solum adversus principalem debitorem, e) verum

G

e) Vid. L. 4. pr. D. de fideiussoribus & mandatoribus L. 2. C. eod.

etiam adversus confideiuffores f) ad partes viriles petendas vitur iure communi, illi largiendum esse arbitramur. Sed quum iurisprudencia Lubecensis, sine cessione actionum concedens regressum contra confideiuffores (§. XI.), praeoccupet hanc cessionum necessitatem & expeditionem; etiam consultori citra cessionem competere regressum tam contra debitorem principalem, quam contra eos, qui simul in solidum consilio accesserint contractui, haud immerito contendimus. Sit iam huius rei finis. Perspicuum enim est, quod evincere instituimus, maximam adfinitatem cum tacita indemnitate fideiussione habere commendationem & laudationem verbis consilii conceptam. Nam vidimus, etsi commendatio & consilium regulariter non involvat fideiussionem, nec inducat mandatum, iure Lubecensi tamen introductum esse, ut eiusmodi commendationes ac laudationes obligationem producant, tacitamque indemnitate fideiussionem involvant.

§. XVIII.

DE ACTIONIBVS OCCASIONE MANDATI CONSILII INSTITVENDIS.

Supereft vt remedia allegemus, quibus personae ad mandatum consilii spectantes obligationem exigere, & in iudicio persequi possunt. Curatius vero in hoc capite procedere iudicamus, si venditoris & consiliiarii ius agendi singulatim inspiciamus. Emtori autem, tamquam debitori principali, quum nullum ius agendi competat, quoniam res iam tradita est, cuius pretii solutionem venditor petit, sequitur nullam actionem intuitu mandati consilii ei concedendam esse. Venditor adversus emtorem, qui qua debitor principalis in nexu obligationis manet, (§. XVII.), actione venditi ad pretium agit & ad omne id, quod ipsi ex contractu venditionis praestandum est. Dein autem, in casu

f) Vid. L. 17. 36. 39. 41. D. de L. II. 14. 21. C. eod.
fideiussoribus & mandatoribus

casu non praestitae ab emtore solutionis, contra consiliarium seu intercedentem actionem instituit, quam romani actionem ex stipulatu dicunt. Sed quoniam, ut supra (§. IV.) evicimus, sine vlla stipulatione valide contrahitur fideiussio ita, ut nos non indigeamus hoc actionis nomine; atque constat, moribus nostris non convenire, ut actionibus nomen specificum adtribuamus; apparet, cur hac denominatione iuris romani in praxi non utamur. Creditor autem illud idem intendit, quod romanus actione ex stipulatu persequi studet. Nam agit contra consiliarium, ut tamquam intercedens solvat. Si quis autem hanc actionem nomine speciali insignire efflagitet, eam, quum illud ius agendi ex iure singulari & particulari Lubecensi oriatur, nominaremus *Conditionem ex statuto*, ad exemplum conditionis ex lege iuris romani. Iam igitur de consiliario pauca addamus. Quem admodum fideiussori variis remediis prospectum est ad recipiendum id quod dedit aut sustinuit, ita consiliarius, postquam ex mandato consilii est compulsus, & vere solvit, regressum habet contra emtorem tamquam debitorem principalem, ut indemnitate praestet, si postea facultates aliquas acquirit. Itaque vti potest actione a creditore cessā, adeoque in hoc casu actione venditi cessā contra reum principalem.

§. XIX.

DE PRVDENTIA CIVILI CIRCA MANDATVM CONSILII.

Quum pateat igitur ex haecenus dictis, non tantam consiliariis tribuendam esse auctoritatem, quia non omnes ex bona fide loquuntur, nec quemquam ad contractum consilio aut laudatione accedere debere, quia obligationem involvunt; quaerendum erit hoc loco maxime, quomodo & creditor & consiliarius sibi providere possint? Affari autem eas personas mihi liceat: *Curate*

cautius negotiari, ne in damnum incidatis. g) In quo monito pro utraque persona generalis regula contineri videtur, vt quilibet ante constituat animo, quid accidere possit in vtramque partem, nec temere quidquam agat aut committat, vt aliquando dicendum sit: *Non putaram.* Sed quoniam duae personae sunt, quarum altera negotium contrahit, altera ad illud consilio concurrit, in primis constituendum est singularim, quid vniciuique in hac re sit officii. Ac primo quidem creditoris seu venditoris officium est, vt antea bene exploret, an consilium sibi expediat, & an alter contrahens fide dignus sit, h) quum nostrum etiam statutum caeteroquin alibi vetus illud tritumque sermone proverbium: *fide, sed cui, vide,* civibus suis commendet. i) Atque etiam, vt rixae evitentur & lites, creditor agit prudenter, si verbis impersonalibus consilii, & indeterminatis, (quibus nostrum mandatum consilii continetur §. XVI.) non confidat simpliciter, atque in iis subsistat, k) sed intercessionem specificam & determinatam desideret, seu potius in mandatum qualificatum iuris communis vertat. Hoc autem fieri potest, si consilium adicipiens adsecurationem petat a consulente, se non aliter, quam ex fide consilii id facturum:

g) Vid. L. 2. C. de furtis & servo corrupto. Quo monito Imperatores *Severus & Antoninus* contrahentibus commendare voluerunt, provida circumspectione gerenda esse omnia.

h) Cui enim credendum quisque sibi cavere debet, nec ignarus conditionis, cum quo contrahimus L. 19. D. de regulis iuris.

i) Statutorum Lubecensium Lib. 3. tit. 2. art. 2. in princ. his verbis: Ein teglicher sehe wohl

zu, wem er das Seine außleibe und vertraue; & in fine adiicitur ratio: Denn da iemand seinen Glauben gelassen, da muß er ihn wiederum suchen.

k) Quia non omnes ex bona fide loquantur aut elogia scribunt, vt *MARCIVS* ait L. 6 pr. D. de custodia & exhibitione reorum. Cavendum igitur, ne adfentatoribus patefaciamus aures, nec adulari nos sinamus, in quo falli facile est.

rum : Er wolle es auf seinen Rath, Wort oder Gefahr thun. l) Nam si consulens ad hanc conditionem taceat, & admittat negotii executionem, non solum consilii eventum & omne adipientis factum adprobasse, verum etiam periculum, damnum, interesse in se suscepisse recte praesumitur. Nec minus sibi prospiciet venditor, si consiliarium interroget, num de solutione velit teneri; Wollen Sie für die Bezahlung stehen? Tum enim ex response data adparebit quid agendum sibi sit, & an consiliarius aut commendator se obligat. m) Haec sunt quae a creditore observanda videntur necessaria, quando quispiam consulendo vel sponte, vel ad instantiam ad contractum eius adcedit. Superflua vero & inutilia habentur, quando consilia ex officio aut interveniente pretio exiguntur. Iam vero quod ad consultorem spectat, id cavemus, ut vanitatem orationis spernat, & dolo abstinat, quum fraus & malitia nunquam impunita sit, ut adeo dignissimum notabile dictum, quod pueri olim Romae decantabant : n) *malum consilium consultori pessimum*, o) etiam hodie ex legum auctoritate verissimum habendum sit. Dein vero consiliarius cante concipiat verba necesse est, ne iis mandatum aut persuasio excedens contineatur, quae dantem semper obligant. Quocirca consiliarius sibi prospicere potest, quando intentionem se obligandi non habet, si dicat : v. c. suadeo tibi, vt

G 3

1) Conf. Sam. STRYCK de Cautelis contractuum sect. 2. cap. 11. §. 18.

m) Nec obstat impersonalis responsio. Impersonalis enim promissio quoad promittentem tamen inducit obligationem, quia ex praecedenti interrogatione interpretanda est L. 9. §. 5. de interrogationibus in iure faciendis. conf. STRYCK c. l. sect.

2. cap. 5. §. 4. praesertim autem HOPPII diff. de iure impersonali.

n) Originem huius dicti explicat. Aul. GELLIVS in Noct. Attic. Lib. 4. cap. 5.

o) Germani id ipsum haud ineleganter expriment ita : *Ungutten und Bösheit schlägt seinen eignen Herrn.*

pecuniam Titio credas, quod tamen tuo arbitrio relinquo; Ohne Masgebung wäre dies mein Rath, vel Ich hielte es für gut und rathsam, daß Sie ihr Geld dem Titio leihen; allein ich heisse es Ihnen nicht, Sie mögen machen, was Sie wollen. Illud autem praecipue suademus, vt consiliarius protestationem consilio addat, se nolle de infelici successu teneri; v. c. dafür kann ich nicht stehen oder gut sagen; aut, quamvis emtoris qualitates nonnullae exponantur, dicat: Sie können dem Herrn N. sicher creditiren, ich kenne ihn, er hat Vermögen, doch müssen Sie frenlich wissen, was Sie zu thun haben und ich kann dafür nicht stehen. Tum enim monstrat magis, quam mandat, etiamsi laudet nomen; p) atque tempestive interposita protestatio, se commendatione sua obligari nolle, luculenter docet. Denique nihil superest quam monere, vt quisque, in primis autem qui sub lege Lubecensi vivunt, a consilio sponte dato, quod, licet generalibus & indeterminatis locutionibus conceptum sit, tamen intercessionem parit, absteineat, nec temere quendam alterius fidei committat; sed vt animo semper infixi sint HORATII q) de commendatione canentis versus, quos ob rei nostrae adfinitatem adponere nemo nobis vitio verter.

*Qualem commendes, etiam atque etiam adspice; ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.*

Fallimur: & quondam non dignum tradimus, ergo

Quem sua culpa premet deceptus omitte tueri:

Vt peritus notum, si tentent crimina, serves.

Tuterisque tuo fidentem praesidio: qui

Dente Theopino quum circumroditur, ecquid

Ad te post paulo ventura pericula sentis?

Nam tua res agitur, paries quum proximus ardet:

Et neglecta solent incendia sumere vires.

p) Vid. L. 2. D. de proxeneticis. q) Epist. Lib. 1. epist. 18.

T A N T V M.

CONSULTISSIMO ATQVE DIGNISSIMO
HONORVM DOCTORALIVM CANDIDATO

S. D.

PRAESES.

Qui nihil habet in vita iucundius vita, is cum virtute vitam non potest colere; Cum autem cultus eius publicae rei consulat, facile est iudicatu, eum, et si aevi longioris vitam sortitus, parum, aut fere nihil ad reipublicae salutem contulisse. O! inutile terrae caput! Vitam vero cum virtute colere, ad eamque actiones referre, gloriosum, & ad communem est accommodatum utilitatem, imo, quod principalius, fini vitae nostrae optime respondet. Mortalium enim imperfecta conditio, brevitatsque vitae, in quocunque meditationem excitabunt, universas actiones nostras, omneque punctum vitae ad virtutem, qua mortales ad perfectionem ducuntur, revocandum esse. Ita vivendum est, quo honeste vitam circumagamus, gloria maneat. Sed pro dolor! Plura non dicam. Veritas odium parit. Dum autem, PRAESTANTISSIME DOMINE DOCTORANDE, intelligis me illis irasci, qui vita nihil habent iucundius, dum quoque Te scire cupio, hanc ipsam de vitiis vitae actam meditationem, indeque motum stomachum, me ad Te adamandum suavius traduxisse. Oppositionum enim opposita est ratio, et dispar effectus. Indignationem excipit oblectatio. Etsi enim brevi ex tempore in Tuam cognitionem, et amicitiam veni, quotidiana tamen consuetudo, atque sermones Tecum conferendi opportunitas, me certissimum fecerunt, Te vitae iucunditatem non in vita, sed in virtute ponere excolenda, nec, (quae conugio haec tempora invasit, latiusque manat,) extremae denum aetati, bonam mentem, bona consilia, virtutis exercitium

H

citium

citium defuisse, probe pensitantem, eius sortis homines, mortalitatis oblitos, tunc tandem vivere velle, cum defendendum est. Quam eximie autem, Tu, DIGNISSIME CANDIDATE, in studiis et literis tempus consumseris, nec Ordinem Nostrum, nec me sigillatim fugere potest. In utroque enim examine testes fuimus solidissimae Tuae in Iure scientiae.

Laudes meritis unanimes consensu sunt tributae. Dignissimus habitus, qui ad summam in Iure honorum dignitatem, praemium virtutis, aspirares. Praeter vero ea, et haec ipsa Dissertatio, difficiliorem locum Statutorum Lubecensium illustrans, specimen eximiae Iurisprudentiae publico offert. Egregium hunc laboris partum iure Tibi vindicas, nihilque meum esse ingenue fateor. Certe, si ad me quidquam referam, in oblectamento ex lectione orto persistit; Futuram autem ex suscipienda defensionis confociatione voluptatem praevideo.

Gratulor itaque Tibi, CONSULTISSIME VIR, propediem adipiscendos Doctoris honores, quos ex Decreto Ordinis Nostris, & muneri, quo hoc tempore fungor, auctoritate, Tibi, Tuaeque scientiae dignitati, more maiorum libenter tribuam. Gratulor EXCELLENTISSIMO ATQUE EXPERIENTISSIMO PATRI TUO, fama, gloriaque celeberrimo, aegrotorum solatio gravi, firmissimo, de filio propriis meritis paternae gloriae se sociante. Age, CONSULTISSIME DOCTORANDE, pressim sequere optima haec vestigia, ut, quod firmiter spero, iuncta experientia, saucia iustitiae medelam afferre possis.

Summum Numen omnia consilia Tua, propositum, laboresque, sua gratia secundet, ut omnia in Dei gloriam, reipublicae literariae splendorem, et incrementum, atque iustitiae celebritatem tendant.

Vale, mihi que, constanti Te amore prosequenti, fave. Dabam in Academ. Iul. Carolina, a. d. XV. Septembris. 1713. CCLXII.

FRAE.

PRAENOBILISSIMO ET CONSULTISSIMO
FRIDERICO GERHARDO VOGEL

IURIVM CANDIDATO

S. P. D.

ALB. PHIL. FRICKIVS,

PROP. IUR. PVBL. EXTRAORD.

*Ita ergo descendes in locum amplissimum et auctorita-
tis plenissimum, ubi TVARVM laudum gloria, ILL. MEN-
CKENIO ICTO, uti elogia mea supergresso, ita et de me me-
ritissimo, praeside et comite, clarissime erit resonatura! Ita,
quod summa cum laude decurrebas, absoluis stadium uberrimam
studiorum messem percepturus! Ita ornaris honore,
quem, futurum esse, nullus dubitat, ut TV ornes eximia
tua gloria bono publico coniuncta! Excitatur hoc splendido
TVORVM meritorum praemio non solum inclutae gentis
TVAE, sed et bonorum omnium pietas, iidemque TIBI,
CONSULTISSIME DOMINE CANDIDATE, ad summos
artis nostrae excelsae honores contendenti gratulantur plau-
duntque. Ego vero, quem summa dignatus es benevolentia,
inter tot faustas acclamationes me continere haud potui,
quin in societatem laetitiae venirem. Quis enim verecundius
inquam tanta proemia petiit, quis reportavit honestius?
Praelara naturae bona earumque rerum, quas fortuna sup-
peditat, copiam ita ad virtutis usum convertisti, ut et ae-
qualibus insigne praeberes exemplum, et optimi cuiusque*

amorem TIBI facile conciliares. Virtutem, probitatem, integritatem in candidato magistratus requiri solere, ait TVLLIVS; in quo, si qua praeterea est ars, facile acquiescimus. TV, vero CANDIDATE CONSULTISSIME, quam non morum modo probitate longe excellas, mirificaque ingenii venustate, verum etiam artium ingeniorum iurisque scientiae studia sedulitate summa excolueris: maxima Themidos decora propediem pariter ac olim magistratus, iure TVO capies. Si nulla opinionum vanitas, si nullus aetatis iuuenilis error, si nullae voluptatum illecebrae TE in laudis cursu remorari potuerunt: quam iucunda rerum pulchre gerendarum spes praeuocet in posterum! Cuius egregiae spei tam ipse plurimas alias habeo cautiones, quam res literaria ac publica habet hanc disputationem TVAM, in quo e iure patrio caput eiusmodi, quod magnam literarum copiam desideraret in eo, qui illud sibi explicandum summisset, ita exposuisti pariter ac illustrauesti, ut intelligere quilibet possit, TE, ad discendam parandamque Iuris scientiam regia via incessisse. Sed ne in TVAM gratiam blandae orationis artificio irrepere videar: nolo in meritissimas TVAS excurrere laudes. Potius Deum O. M. precor, ut contentione magna, maxima, EXPERIENTISSIMI DOM. PARENTIS TVI, cui omnes boni prosperitatem perpetuam ardentius exoptant, merita assceturus, almae ciuitatis patriae salutem TVIS quoque consiliis, officiis, studiis tuearis, fulcias, augeas, bonisque tua virtute partis perfruaris quam diutissime. Vale et ad ardua ita enitere, ne nostrae consuetudinis obliuiscare. Scrib. d. X. Sept. 1610 CCLXII.

PRAENO-

PRAENOBILISSIMO PRAECLARISSIMO
DOCTISSIMO I. V. CANDIDATO
FRIDERICO GERHARDO VOGEL

AMICO INTEGERRIMO

S. P. D.

A. I. O. MENSCHING, LVBECENSIS

OPPONENS.

Non consuetudine quadam aut scribendi ardore factum est, ut haecce qualiacunque TVAE annexa velim dissertationi. Coniunctissimum, quod inter Nos intercessit, amicitiae vinculum, & sincera in TE animi propensio haecce requirebant, ut iure quodam exigi posse viderentur. Noli vero putes, me hac occasione in laudes TVAS prolixè excursurum fore; TVA Virtus alienae laudis minime est indigens, & omnibus quid merearis satis abunde notum. Consentiunt omnes, & TE Iuvenem annis, eruditione Virum admirantur. Consentiunt omnes, TE TVO iam iure adhibitae diligentiae mercedem TIBI postulare potuisse. Sed quam ita receptum sit, ut ii, qui ad summos in ea scientia, cui omnem insunserunt vitam, honores adspirant, profectuum

ORIV

H 3

in

*in eadem scientia acqvisitorum publicum aliquid exhibeat
specimen, hoc non tantum omnium adplausu a TE pera-
ctum, sed & hac occasione obstante arctissimo tenerrimae ami-
ciciae vinculo mihi demandasti provinciam Opponentis ad-
versus doctissimam TVAM elaboratam dissertationem, idque
mihi dedisti negotii, ut ex officio TECUM dissentire de-
beam. Repeto gratias, pro hoc novo amicitiae TVAE Spe-
cimine; Repeto eas, quas iam publice TIBI consecratas
esse censeo. Accipe vero A. S. vota ex intimo animi sa-
crario pro TVA incolumitate provenientia. Faxit Sum-
mum Numen, ut iis honoribus, qui TIBI hodie ab Illustri
Iure Consultorum Ordine concedantur, usque ad summam
aetatem possis uti. Augeat, amplifcetque novos, quos ho-
die consequutus es honores quibusvis aliis egregiis amplissi-
misque. Vive diu, in solatium PARENTIS OPTIMI:
Vive felix, & in partibus Reipublicae TIBI aliquando
credendis Religioni pariter ac Iustitiae inservire nunquam
desine. Vale Amicorum Optime, in omnes partes beatissime
vale, me vero, qui TIBI per omnem vitam coniunctissimus
erit, amare, ut consuetus es facere, perge. Dab. Helmsta-
dii d. XIII. Septembr. c. l. c. CCLXII.*

VIRO

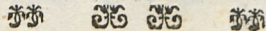
VIRO
PRAENOBILISSIMO ATQVE CONSVLTISSIMO
FRIDERICO GERHARDO VOGEL
SYMMORVM IN VTROQVE IURE HONORVM CANDIDATO
DIGNISSIMO

AMICO SVO AESTVMATISSIMO

S. P. D.

NICOLAUS VON DER DECKEN, BREMENSIS
OPPONENS.

Est mihi tantum, per breve temporis spatium, TE Amicorum dilectissime, cognoscere contigerit; attamen TE non solum hoc brevi tempore, ut virum, omni virtutum genere ornatissimum, & ob excimiam TVAM eruditionem maxima laude omnino dignissimum, expertus sum; sed TE etiam propter morum TVORVM integritatem, atque suavitatem, quam maxime amabilem cognovi. Ex quo haec perspexi, fieri non potuit, quin TVAM amicitiam, TVAM familiaritatem, TVORVM morum, TVIque animi, vere generosi, praestantia delectatus, summopere ambirem, easque, quovis pretio, expetendas putarem. Cumque adeo benignus in me fueris, ut me quoque amicitia TVA non plane indignum putaveris, meque in numerum amicorum TVORVM suscipere dignatus sis; non intermittere possum, quin TIBI, tam idonea mihi oblata occasione, gratum meum declarem animum. Iam autem novum amicitiae, atque amoris in me singularis edis documentum, Opponentis mihi spartam tradendo, meque testem singularis TVAE eruditionis constituendo. Permittas itaque quaeso, sum iam in eo sit, ut propediem Dissertationem TVAM, abs TE quam cruditionissime elaboratam publice, ad consequendos rite in utroque iure honores, defensurus sis, me TIBI & de hoc insigni, eruditionis TVAE plane singularis, specimine, nec non de summis honoribus, ex animo gratulari. Quod reliquum est, nihil magis in votis habeo, quam ut me quoque in posterum, ea, qua hucusque consuevisti, amicitia atque amore complecti velis: & hoc est, quod mixte abs TE contendo. Dabam Helmstadii d. X. Septembr. MDGCLXII.

VIRO
 FRATERNISSIMO ATQUE CONSULTISSIMO
 FRIDERICO GERHARDO VOGEL
 FRATRO IN VESTRO VICE HONORATISSIMO CANDIDATO
 DICENSINO
 AMICO ETO. RESERVATISSIMO
 NICOLAVS VON DER BÜCKEN, BEEMENSIIS
 ERRATA.

Pag. 8. lin. 3. pro affectu, leg. effectu. ibid. not. i) lin. 4. pro mutuo, l. mutua, pag. 11. lin. 13. pro perfidia, l. perfidiac. pag. 13. lin. 7. pro nemini, l. nemini. pag. 14. lin. 2. pro nonnulla, l. nonnullae. pag. 15. lin. 11. post verba creditorem cogi, inf. fideiussorum heredes liberare aliosque. pag. 18. lin. 11. pro prolati, l. probati. ibid. lin. 18. pro hoc, l. hac. ibid. lin. 19. pro quoniam, l. quoniam. pag. 19. in not. m) pro lit. e), l. lit. l). pag. 23. not. e) lin. 3. pro 196., l. 190. ibid. lin. 14. pro Ducato, l. Ducatu. pag. 25. not. s) lin. 3. pro Beschreibung, l. Abhandlung. pag. 28. not. z) lin. 2. pro auctoribus, l. auctoritas. ibid. not. z) lin. 10. pro emendatione, l. commentatione. pag. 32. lin. 4. pro ipsi, l. ipsis. pag. 39. not. e) lin. 3. pro lit. k) & l), leg. g) & h). pag. 40. not. f) lin. 2. pro lit. n), leg. m). pag. 41. lin. 20. pro mandati, l. mandati qualificati. pag. 44. lin. 5. pro consilio, l. consilii. pag. 45. lin. 14. post fufficere, inf. bona.

ULB Halle
003 742 423

3

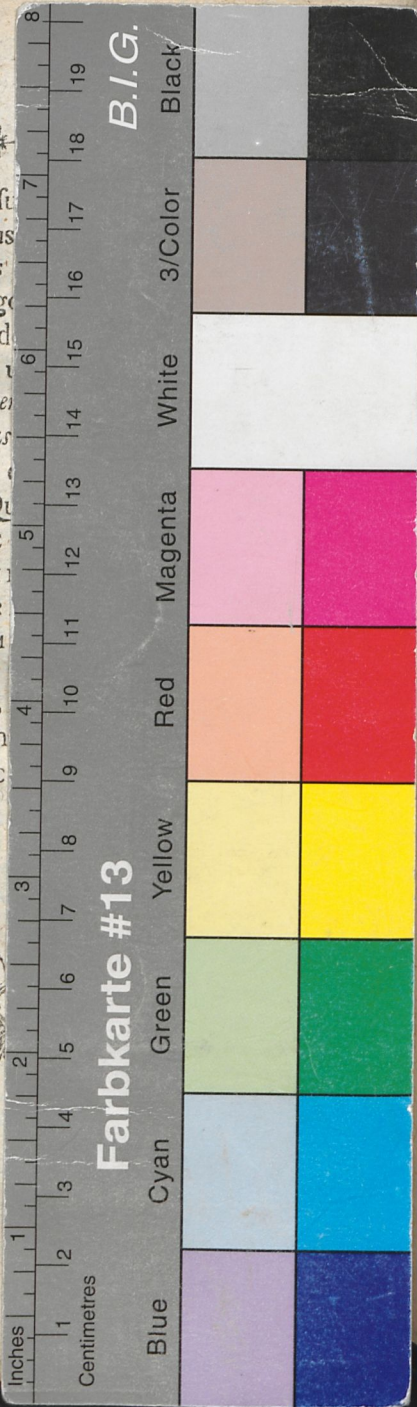

f

TA → OL

nur 143 Stück verknüpft

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIDICA

DE

MANDATO CONSILII
AD STATUTUM IURIS LVBECENSIS
LIB. III. TIT. X. ART. VNIC.

QVAM

ILLVSTRIS IURISCONSULTORVM ORDINIS AVCTORITATE
SVB PRAESIDIO

VIRI ILLVSTRIS ET CONSULTISSIMI

GODOFREDI LVDOVICI
MENCKEN

IURIS VTRIVSQVE DOCTORIS, SERENISSIMO DVCI
REGNANTI A CONSILIIIS AVLICIS, CVRIAE PROVINCIALIS
GVELPHERBYTANAE ASSESSORIS ORDINARII, PROFESSORIS
IURIS PVBLICI ORDINARII, ET FACVLTATIS IURIDICAE
ORDINARII ET SENIORIS, EIVSDEMQUE H. T.
DECANI ET PROMOTORIS

PRO SVMMIS IN VTROQUE IVRE HONORIBVS
RITE CAPESSENDIS

PVBLICAE DISQVISIONI SVBMITTIT

AVCTOR

FRIDERICVS GERHARDVS VOGEL
LVBECENSIS.

A. D. XVII. SEPTEMBR. 1762. CCLXII. H. L. Q. C.

HELMSTADII

TYPIS IOHANNIS DRIMBORNII

1762, 3
548
6

